

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitóké petit sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- Nehezen induló munka.
- Oltár és trón.
- Harc a trielizmus ellen.
- A jöttévés örültje.
- Szomorú öregek.
- Városatyá-jelöltek.
- Akl családott a Halley üstökösben.
- Tolstoj nagybeteg.
- Megölt egyházfi.
- Védelem a tisztességes kereske- elemnek.

A megvámolt tudomány.

Arad, november 16.

Boldogult Schlauch Lőrinc utódai a városhoz fordulnak. Az utódok alatt pedig nem a váradi püspökök, se pedig a magyar biborosok értendők. Azok az ujaradi diákok, a kik, a mint egykor Schlauch Lőrinc, a Maroson át jönnek tudományért. Meg ma is él az a himbáló uti alkalmatlóság, a mely a nagyhirű püspökké nőttujaradi sváb fiut a vizen áthozta, hogy gyors lábbal és szomjas lélekkel siessen a minorita atyák gimnáziuma felé. Azonban a rév, az öreg osolnak-omnibusz a végét járja s néhány hét múlva az ujaradi hidat is az átjövők-menők talpa alá adják.

S ezzel kapcsolatosan fordultak az ujaradi diákok, igazabban, azok szülei a városhoz, hogy a diákok számára engedje el, vagy legalább is tegye mérsékeltté a hidvámot. Az első kérés ez, amely a még megse nyitott hi-

don kedvezményeket akar; ám nemcsak ezért, de egyéb, nem jelentéktelen igazságok kedvéért is jó erről beszélni.

Ha az igazat-adással el lehetne intézni valamely kérelmet, akkor az ujaradi szülők ügye máris eredményel járna. A tudományhoz mindenkinek joga van, — s amikor ma már nem vitás az se, hogy az ingyen tudomány illet meg mindenkit, nem helyes, hogy az ujaradi gyerekeknek az után vámot is kell fizetni. S ha például a katonáknak, akik hivatásuk gyakorlására járnak-kelnek át a hidon, nem kell hidpénzt fizetni, mért ne illesse meg ez a jog a diákokat, akik szintén hivatásukból koptatják a vashid pallóit.

A kérelmet a város mégse teljesítheti. Mondhatná ugyan azt is, hogy más, Ujaradnál messzebb lakó vidéki gyerekeknek, akik az aradi középiskolákat járják, a koszt pénzben sokkal többet kell fizetni a tudományért, mint amennyit a három krajcáros hidvám kitesz. Azonban ezt sem mondhatja. A városnak a hidjövdelem minden fillérére szüksége van, hogy az államsegély mellett a hidkölcsonnt fizetni tudja. S ahogy az ujaradi diákokat a rév-bérlő nem vitte ingyen át, nem követelhető ez a várostól se.

Igaz, annyiban súlyosabb a helyzet, hogy eddig a fahidon, ha kis kerülővel, de ingyen járhattak át s a siheder-lábnak nem ártott meg a séta,

ha napi négy krajcár megtakarításról volt szó. Es ne felejtjük el, hogy a diákok között vannak; lehetnek olyanok is, akiknél a napi hat fillér is jelentékeny kiadást jelent, különösen, ha eddig a tandijmentesség az iskolázást ingyenessé tette a számukra.

Hanem — és itt közeledünk egy elvi állásponthez — fizesse a diákok hidvámját Ujarad községe. A kulturának minden község áldozatot hoz; ha Ujarad már maga nem épít középiskolát (a minthogy ez korai is lenne) tegye könnyebbé a középiskolai oktatást a maga fiai számára.

Ez az egyik ok. A másik, hogy Arad városa a vashid által hatalmas előnyökhöz juttatta Ujaradot, anélkül, hogy Ujaradnak ez akármibe került volna. Igaz, hogy nem tette számítás nélkül; a hidon átjövők fogyasztása révén, a polgárság, a forgalom hasznában várja a befektetések megtérülését. De ha az ujaradiak — hogy egyszerű nyelven szóljunk költenek is nálunk: vajjon nem éri-e el ennek összegét az, amit az Ujaradról átjövő termelők, piaci elárúsítók, s mások elvisznek innét. Pontos mérleget bajos megállapítani, de nyugodtan megkockáztatható az az állítás, hogy Ujarad a hiddal többet nyer, mint a mennyit annak révén lead. Hiszen elég csak azt figyelembe venni, hogy az ujaradiak a nagyvárosi közlekedési és kényelmi berendezések nagy részét igénybe vehet-

Meg nem irt tárcsa.

Írta: Vértessy Gyula.

A magunk mesterségéről beszélgettem egy fiatal, zöld legénykével, a ki még boldogan lobogtatta felém a kávéházban az ujságlapot, ha volt benne valami tőle.

— Milyen boldog vagyok, valahányszor látom a nevemet egy-egy tárcsa alatt. Még is szép dolog ám az, hogy most reggel az ország minden szélében olvashatják azt, a mit én írtam!

— Oh te éretlenség! Külömben légy boldog, ha neked ernyi elég a boldogsághoz.

— Az is nagy gyönyörűség, mikor megjelenik egy-egy dolgom, de a főgyönyörűség mégis megírni valamit.

— Ugyan eredj! Hát érdemes írni? Hát te komolyan író akarsz maradni, a helyett, hogy elmenről végrehajtonak? Azért jutott épen ez a pálya eszembe, mert az írónak ezzel van az életben a legtöbb dolga. Ezzel, meg a zálogházzal. Ha ez utóbbihoz nagyobb kedved lenne, ezt is ajánlanám. Még a kutyapacórságot is inkább! Csak ne akarj te szerencsétlen magyar író lenni! Hát kinek akarsz te írni ebben a szép hazában? Kinek és minek? Van itt lelki szükséglete valakinek? Van itt az em-

bereknek szellemi étvágyuk? Olvasnivalókra, könyvekre? Fenét van. Itt csak húst akarnak zabálni, meg inni. Itt csak testi étvágyak és itvágyak vannak. A könyv? Kell is az nekik. Az írók nálunk még mindig improduktív embernek tartják, a kire semmi szükség sincs. Nálunk, a ki olvas, az ír is. Sőt, fájdalom, többen írnak, mint olvasnak. Az óvodákból egyenesen az irodalmi pályára lépnek a gyerkőcök. S a kiadók kiadják ingyen a dolgaikat. Mit bánja a közönség, akármit írnak, ő úgy sem olvas. Szomorú dolog ez fiam, de így van. Maholnap ebben az egyáltalán nem olvasó országban több lesz a könyv, mint az adósság és több az író, mint az ügyvéd. Azt hiszem, ez a népoktatás bűne. Mert valószínűleg az utóbbi évtizedek alatt az iskolákban csak írni tanultatok, s nem olvasni is. De még ha az írást megtanították volna!

— Tulzol öregem — felelt a zöld legény. Podgegrás vagy és neurasthénias s ilyenkor már haragszik az ember mindenre, mindenkire s főleg magára. S mivel magán nem töltheti ki a boszuját, hát a világgal próbálkozik. Mindenre haragszik a vénülő agglegény, de legjobban a foglalkozására. Mert a házember nem ér rá úgy ráunni a maga mesterségére, mint a nőtlen.

— Hát akkor csak siess a házassággal! Jó gazdagon nőülj, hogy ne kelljen írnod.

— Nem kell nekem írnom. Engem nem szükség hajt az írásra. Nekem az írás még gyönyörűség.

— Jól mondod, hogy még, mert nem fog sokáig tartani.

— Most még tart. Az írás a legnagyobb gyönyörűség. Az ember eszményiségének kifejezője a művészi alkotás, — szavalt a legényke nagy patétikusan — ezzel diadalmaskodik véges emberi voltunk a végtelen fölött.

— S.ép frázisok, fiacskám. Szóval, te a halhatatlanságért irsz? No csak valid be, hogy nem. Bizony nem azért írunk, se te, se én, se a többi negyvenezer írója e szép hazának. Hanem talán csak a negyvenezeregyedik valahol, vagy valami isten háta mögötti faluban, vagy itt fejt Pesten valami pincse, vagy padlászobában. De ennek sincs még most sejtelve se arról, hogy azért ír.

— Az ember ír lelki szükségletből, nem gondol se arra, hogy szereze vele pénzt, nevet, se arra, hogy a dolgaikat elolvassák-e?

— Arra nem, hogy a többiek elolvassák-e; de arra igen, hogy egy valaki elolvassa-e? Kedves fiam, a te korodban még egy kedvéért írunk. Az az egy azután átváltozhat időn-

tik, a nélkül, hogy ezért nyolevan százalékos pótdót kelljen fizetniök.

A diákok hidvámjának ügye nem nagy dolog, s talán nem is függ szorosán össze az elvvel, a melyet feszegetünk. De azért említettük meg, hogy Ujaradnak lassanként meg kell szokni a gondolatot, hogy az előnyök, a melyeket a szomszéd költsége, befektetése, fejlődése neki adnak, erkölcsi kötelességet hártanak rá, a mely nem maradhat örök-ké letörlesztetlen. S fizesse az első részletét azzal, hogy a maga diákjai, ifjúsága részére hozzáférhetőbbé teszi az iskoláztatást, a melyhez mindenki számára szabadabb és vámentessé kellene tenni az utat.

Nehezen induló munka.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest november 16.

A munkára hivatott parlamentben a munka álmotagon kezdődik. Alig néhány képviselő mutatkozik, bár a képviselőház órája már tuljár az X-en. Pedig mennyi anyag a megvitatásra. Még három parlamenti folyosónak is elég volna társalgási témának. Akik egynehányan ott vannak, azokat Ugron és Polónyi izgatják. Ugron szenvedelmes nyilatkozatot suttogott.

— Ha már nálunk a hazaárulókat nem akasztják fel, nem érdemes akkor politizálni.

Amire a munkapárti folyosóról hangzik Mártonffy képviselő szava:

— Foga nőtt a fogatlan oroszlanak.

Polónyi rendkívül kiművelődött Párisban. Taktusra lépked s szeméi oly előkelőséggel tapadnak Ugron Gáborra, aminőt Uzas hercegnő szalonjában tanulhat el az ember. A hangja is meglágyult s orrhangon kicsinyli le a Kluen-kormányt, amelyet legközelebb ki is végez. De azt a hirt, mintha Párisban maniküröztette volna a kezét, a leghatározottabban megcáfolta.

— Uraim — mondta — elképedve láttam, mennyire oktalanul impraktikusak vagyunk! Párisban végigjártam a közlemezés minden

tényezőjét s meggyőződtem arról, hogy a mi hihetetlen drágaságunkat elsősorban az éhletlenségünk okozza. Október 9-én aránytalanul olcsóbb volt a hus ára Párisban, mint Budapesten és Bécsben. A marhabus ára körülbelül harminc fillérrel, a borjibus is ugyanennyivel volt drágább Budapesten. Ezt pedig első sorban nem a gazdák kapzsisága, a hogy most az új jelszó hirdeti, hanem a főváros uzsorapolitikája okozza. És ez ellen kell minden erővel harcba mennünk.

— A kegyelmes ur közölte a francia hatóságokkal, hogy tanulmányuton? van — kérdezte az újságíró.

— Eszembe se jutott. Bemutatkoztam a vásárosarnokok felügyelőjének, a ki talán azt hitte rólam, hogy valami jámbor szobatudós vagyok. Végigvezetett a csarnokokon s elszéldültem a modern és ezergondu vetélkedések láttára, melyekkel biztosítják Páris olcsó és gyors közlemezését. A budapesti vásárosarnokokra nagyon büszkék vagyunk. Igaz is, hogy gyönyörű majolika-díszítések vannak bennük, de a bürokrácia rájuk feküdt...

A volt igazságügyminiszter nagy gyönyörűséggel ismertette a párisi vásárosarnokokat.

— De erről a kérdéssel most nem szölok többet. Szombaton délután öt órakor azonban a Sas-körben a husdrágaság dolgában nagy konferenciát tartunk, melyen jelen lesznek a miniszteriumok képviselői is. Az a célunk, hogy sürgős és erőteljes akciót indítsunk s nyomban konkrét javaslatokkal álljunk a kormány elé. Most nincs arra idő és alkalom, hogy az agráriusok ellen kezdjen a fogyasztó közönség agitációs háborút. Ettől nem lesz olcsóbb a hus. Hanem együtt kell megkeresnünk az eszközöket.

Az interpellációs könyvbe Bartha Ödön interpellációt jegyzett be a miniszterelnökhöz a horvátországi politikai akció tárgyában. Bartha Ödön kijelentette, hogy interpellációját csak abban az esetben tartja meg, ha a miniszterelnök jelen lesz az ülésen.

A mai ülésről a következő tudósítást adjuk:

(Szünet ülés előtt.)

Berzeviczy Albert házelnök pontban 10 órakor elfoglalja elnöki székét, de az ülést nem nyithatja meg, mert alig husz képviselő van

jelen. A munkapártiak közül két-három képviselő ül a padokon. A kormány tagjai közül az ülés elején senki sincs jelen.

A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása közben Polónyi Géza felkiált:

— Nem tanácskozásképes a Ház.

Végre lassan gyülekeznek a képviselők. Megjelenik az első miniszter is Székely Ferenc személyében, aki ma nagy munkában lesz, a polgári perrendtartási javaslat tárgyalásával kapcsolatban.

Napirend előtt a jegyzőkönyvhöz Polónyi Géza ajánl pótlást.

Ugron Gábor kéri a Ház megszámlálását.

Elnök megjegyzi, hogy a jegyzőkönyv hitelesítéshez negyven tag jelenléte szükséges.

Megszámlálás után elnök jelenti, hogy negyvennél több képviselő van jelen, tehát a jegyzőkönyv hitelesíthető.

Polónyi Géza hivatkozik a házszabályokra, mely szerint a jegyzőkönyv hitelesítéséhez, ha az ellen kifogás nem tétetett, negyven, ha tétetett száz képviselő jelenléte szükséges.

Elnök: Ha ragaszkodik a képviselő ur a házszabályok rideg betűihez, úgy az ülést 10 percre felfüggesztem.

(Ülés szünet után.)

Szünet után az elnök újból megnyitja az ülést. Minthogy nem kívánják a határozatképesség megállapítását, a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelenti ki.

Elparentálja Bethlen Sándor gróf képviselőt és felhatalmazást kér, hogy a marosújvári kerületben a választást elrendelje. Jelenti, hogy Kálmán Gusztáv szolnai és kolozsvári mandátuma ellen beadott petíciót visszavonták, így mind a három mandátumát a Ház végleg igazolta. Kálmán Gusztávnak nyole napon belül nyilatkozni kell, melyik mandátumát tartja meg.

Hieronymi Károly bemutatja

a szerb kereskedelmi szerződés

becikkelyezéséről szóló javaslatot. Bemutatja az Adria tengerhajózási társasággal kötött szerződést és kéri a bizottsághoz való utalását.

(Ugron támad.)

Ugron Gábor: Ugy értesült, hogy Zsitinszky Mihály delegátus betegsége miatt lemondott. A

ként második, harmadik ideállá, de egyelőre mindég egy marad.

A gyerek elpirult, de nem tagadta.

— Hát bizony boldogság tudni azt, hogy valahol valakinek kigyul az arca, megdobog a szive, mikor a nevünket látja nyomtatásban.

— Szóval, neked az irodalom privát szerelmi levelezés. Még a bélyeget is megtakarított. Csakhogy ez, fiam, illetékügyi kihágás ám, bélyegesonkítás, vagy mit tudom én mi.

— Ugyan ne gunyolódj! Én nagyon szeretek valakit. Annak írom le minden soromat. Kérlek, ne tüssz gunyt ebből.

A szép, kék szemű legény olyan tisztán, ártatlanul s kérőleg nézett rám, hogy abbahagytam a gunyolódást.

— Irigyellek gyerek az érzéseidért. A fiatalágodért.

— Hát te, bátyám, sose irtál valakinek, valakiért?

— De igen. Egyszer majdnem írtam. El is mondom neked kiengesztelésül ennek a meg nem írt tárcámnak a történetét. Jól esik beszélni róla. Mintha valami tavaszi szellő suhanna végig a száraz, sőt őszi lombok között.

... Akkoriban kezdtem irogatni. Olyan fiatal voltam, hogy a csókot még nagyon fontos dolognak tartottam a szerelem hástartásá-

ban. Azt hittem, hogy ez maga a szerelem itala, étele, pedig csak gyorsforralója. Mindent fel lehet vele forralni. No de erre csak később jöttem rá.

— Mondom, akkoriban a csók még nagy dolog volt nálam. A kis hölgy, akivel kapcsolatosan a csókokról ábrándostam, alacsony, fitos orru, piros ajku baba volt, eleven, mozgékony és hamis, mint valami bájos kis ördög. S micsoda szeme volt! Szegény szép szemek, igazán nem érdemltek annyi rossz verset, amennyi íródott róluk.

— Hát csakugyan meg tudna maga halni egy csókért? — kérdezte egyszer a kis hamis.

— Csókoljon meg és meghalok utána — vágtam ki rettenetes elszántsággal.

Zavarba jött, s el is pirult, akart is szólni, meg nem is; tiltakozott is, meg nem is a csók ellen. Elég az hozzá, hogy megcsókoltam. Csak olyan röpké, futó csók volt, a mely nem is számít az igazi, vérbeli csókok történetében. Csak a nyakát csókoltam meg s a nyakcsók még csak az elővédek ostroma. Akartam volna tovább folytatni az ostromot, de a kis fruska komoly megvetéssel utasított randre:

— Szégyelje magát! Nyomorult, mint a többi férfi! Többé látni se akarom.

Most már tudom, hogy minden lopott csók után ez a rendes frázis s azóta sokszor kikapartam már ezeket a frázisokat, de akkor imponált nekem velök a kis leányzó és mint valami elvert kutya, ódalogtam mellette, míg ha saértünk. Többé rám se nézett; egy szót se szólt hozzám, még bucsuzáskor se.

Elhatároztam, hogy ki fogom engesztelni és pedig egy tárcával, a melyben megírom majd, hogy ha valaki megcsókol valekit, hát az se nem tiszteletlenség, se nem vakmerőség, hanem csak a nő szépség varázsos hatása stb. Szóval, valami kamaszkorbéli hülyeséget szándékoztam összetákolni, a végén alázatos bocsánatkéréssel spékelve. Nagyon soká készülődtem neki, mert nagyon szépen akartam megírni. Két nap alatt mindössze a címmel voltam készen: Jólánnak — így hívták a kis hölgyet. Akkor is a tárcán rágódtam, mikor a csókaffér utáni harmadik vagy negyedik napon levelet hoz a posta az én Jólánkamtól, melyben röviden de velősen ennyi volt:

— Nem haragszom már. Várom!

A tárcsa természetesen elmaradt. Nem volt már rá szükség. S azóta nem is igen műveltem az írásnak ezt a zsánerét. És az én meg nem írt tárcámnak a története. Az írásaim kö-

Háznak kell e felett dönteni. Kérde az elnököt, mi történt e kérdésben.

Elnök: Konstatálja, hogy Ugron felszólalása nem tartozik az elnöki előterjesztések körébe. Egyébként kijelenti, hogy neki Zsilinszky lemondásáról hivatalos tudomása nincs, mert a lemondó ezt a delegáció elnökének jelentette be.

Ugron Gábor tudomásul veszi, hogy az elnököt mulasztás nem terheli. Azonban élesen támadja Láng Lajost, a delegáció elnökét, hogy ő olyan jogokat ragadott magához, melyek perhorreskálandók. Tiltakozik az ellen, hogy Láng Lajos a delegációt úgy kezelje, mintha az önálló parlament lenne.

A múlt ülésen már rámutatott arra, hogy Láng Lajos önkényesen járt el a horvát delegátusok ügyében. Ez egy tervszerűen előkészített dolog, mely a centralisztikus törekvéseket van hivatva szolgálni. Ez ellem tiltakozik és a legmesszebbmenő ellenállást jelenti be.

Elnök: Mődje lett volna Ugront megakadályozni abban, hogy beszédét elmondja, de nem tette. E tárgyban már van egy határozata a Háznak, ami most is érvényben van, tehát ez ügyben a további vitát nem engedi meg.

Hegedűs Kálmán a munkásügyi-bizottság jelentését terjeszti be.

Felolvassák az interpellációs könyvet, melybe Zámolyi Szabó István a győrszigeti belvizek lecsapolása, Barta Ödön pedig a horvát helyzeiről jegyezték be interpellációt.

(Törvény aradi vasutakról.)

Dobieszky Sándor a közlekedési bizottság jelentését terjeszti be a nagyszében-szentágotai helyi érdekű vasut engedélyezése tárgyában. Beterjeszti továbbá többek között a pécs-bátaszéki vicinális vasut, a debrecen-nagyvárad vicinális vasut engedélyezésre szóló jelentést. Beterjeszti az aradcsanádi vasutak engedély tartamának, valamint adó- és illetékmentessége lejáratú idejének egyesítéséről szóló javaslatot. Beterjeszti az arad-hegyaljai motoros vasut arad-pankotai fővonalából kiágazólag az aradcsanádi vasutak Világoshoz vezető összekötő vonal engedélyezéséről szóló javaslatot. Bemutatja a debrecen-hajdusámsoni vicinális vasut Debrecen-Nagyerdő állomásából kiágazólag a debreceni helyi vasut baromvásártéri vonaláig

vezetendő összekötő vágánynak, valamint a debreceni külön állomás engedélyezése tárgyában a kereskedelmi miniszter jelentését.

A beterjesztett javaslatokat a Ház vita nélkül általánosságban és részleteiben is elfogadta.

Következett

a polgári perrendtartásról

szóló javaslat tárgyalása.

Plósz Sándor, az igazságügyi bizottság előadója ismerteti a javaslatot. Hosszasan fejtegeti, hogy a szükség parancsoló követelménye volt a javaslat. Visszapillantást vet a régi perrendtartás keletkezésére és annak fogyatékosságait sorolja fel. Majd áttér a javaslat részletes ismertetésére és elfogadásra ajánlja.

Kelemen Samu: Pártja nevében kijelenti, hogy ezen szakjavaslat tárgyalásánál kiküszöböl minden pártpolitikát és elismeri azt, hogy ez a javaslat tényleg közszükségletet képez és nem ismer méltóbb egyént a javaslat előterjesztésére, mint aki most az előadói székben ül. És köszönetet kell mondani annak a férfinak is, aki sohasem keresett politikai babérokat és most mégis politikai vezérszerepet játszik, akinek e javaslat életrekeeltése köszönhető. (Óriási taps, éljen Székely Ferenc)

Kelemen Samu ezután aggodalmait fejti ki a javaslattal szemben. Különösen az értékhatárok helytelen megállapítását kifogásolta a bíróságok illetékességének rendezésében és az ügyvédekre nézve méltánytalan kedvezőtleneségét. A javaslatot különben általánosságban és a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

Návay Lajos elnök ezután az ülést tíz percre felfüggesztette. Szünet után megállapították a holnapi ülés napirendjét és áttértek az interpellációkra.

(Interpellációk.)

Szabó István a győrmegyei szigetközi belvizek lecsapolása ügyében interpellálta a földmivelésügyi minisztert. Serényi Béla gróf azonnal válaszolt, amit a Ház tudomásul vett.

Barta Ödön a horvát válság dolgában bejegyzett interpellációját a miniszterelnök távolléte miatt szombatra halasztotta.

Az ülés fél két órakor ért véget.

zött valahol most is ott van a fehér lap „Jolánusk” címmel. Elő-előveszem néha, mikor bolondos, éretlen fiatalságomra akarok visszagondolni. Mikor elakarok szomorodni.

— Miért elszomorodni?

— Azért fiacskám, mert azóta nem irtam soha senki kedvéért. Hamar kiábrándultam az ideálokból. Pedig kár volt. Mert megvallom neked az igazat, az irás addig gyönyörűség, míg nem áll komoly eszök szolgálatában. Később már csak gyötrődést okoz — gyönyörűségeket csak addig, míg csókokat szerzünk velük. Te még szerzesz, ugy-e? Sokat, nagyon sokat?

— Nekem nem kell csak egynek a csókjá. Azaz, ez is csak kellene.

— Hogy hívják a drága hölgyet?

— Irén.

— Ird meg „Irénnek”. A tárcacím meg fogja hozni a csókokat.

— Nem kellenek olyan csókok. Irén a menyasszonyom.

— Ember, te nőülésre gondolsz? Irócséméte, a ki nyárpolgárrá akarasz vedleni? Nem szégyened magad? Hát ez a bohémvér? Huszonkét éves korban házasságra gondolni egy írónak! Pfuj! Hiszen te egy járásbírói iktató vagy, nem író. Te egy rubrikázó, pedáns

aktamoly vagy ... Isten veled, te hűtlen barát, ki szivem veszett ebként megmarád. Hát csak házasodj meg és zülj el a boldogságban!

— Hát miért haragszol?

— Hogy miért van neked huszonkét éves korodban több eszed, mint nekem negyven éves koromban. Ezért haragszom. Mert neked van igazad. A ki író létére érzi, hogy nincs benne világverő talantum, az igyekezzék legalább boldog lenni. Mert a hírnévtől érdemes lemondani a boldogságról; az igazi nagy írónak talán külön a feleség, de a kicsinek nem. Nekem is jobb lett volna azt a tárcát akkor hamarosan megírni. Mert akkor Jolánka nem bocsátott volna meg s a ki az első csók után nem bocsát meg, azt el szekta az ember venni.

— Hát te azért nem házasodtál meg?...

— Azért, mert az első csók után mind megbocsátott. Tanácsolom neked, hogy te is siess és ird meg azt a tárcát. Hogy ne legyen az a legdrágább. Hogy ne veszítsd el annak a meg nem írása árán az élet igazi céljait.

— Hát mi az élet igazi célja?

— Megházasodni és belezüllemi a nyugalmas boldogságba és várakozni a jótékony gutára, vagy a kényelmes végelgyengülésre...

Oltár és trón.

— Vilmos császár újabb „szónoklata” —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

Ugy látszik, hogy Vilmos, a németek dérek császára nem tanul. Nem vette el kedvét a reakciós nyilatkozatoktól az a felzudulás, a mely a Königsbergi híres szónoklata nyomán az egész világon keletkezett. Nem tud leszokni a szónoklásról, ámbar nem nagy szerencséje van vele a bőbeszédű uralkodónak. Aminthogy nem keltenek különös szimpáthiát legutóbbi kijelentései se, amelyekről most értesítenek Berlinből.

Ezuttal a bauerni bencésekhez intézte szavait, de ez a beszéd se tisztán a bencéseknek szólt. Arról beszélt, hogy a papságnak az uralkodóval együtt kell küzdenie a mindjobban terjedő modern eszmék ellen. A császár ugyanis kijelentette, hogy az oltár és trón egymástól el sem választhatók.

A német császárnak ez a kijelentése, a mely Königsbergi beszédének mintegy folytatása, ezuttal valószínűleg aligha fog valami különösebb emóciót kelteni. Lassankint megszokja már a világ az ő nagyhangú bombaszíjait.

Az a beszéd, amelyet Vilmos császár Bauernban a bencésekhez intézett, a következő:

Tisztelt Főpát ur! Fogadja legnagyobb köszönetemet azokért a barátságos szavakért, amelyekkel engem üdvözölt. Mindig nagy örömet találtam abban, hogy a bencések ügyét támogatassam, mert megfigyeltem, hogy mindennütt, ahol működnek, nemcsak a vallást tartották fenn és erősítették, hanem mint a kultúra terjesztői érdemeket szereztek az egyházi ének, a művészet és tudomány terén és másutt. Elvárom, hogy elődeik nyomdokain haladnak és támogatni fognak törekvésemben, hogy a nép vallásosságát fentartsuk. Ez annyival fontosabb, mert a nép között olyan eszmék terjedtek el, amelyeknek visszazorítása csak a vallás segítségével és az ég támogatásával lehetséges. Ez szilárd meggyőződéseim. Az a korona, amelyet fejemen hordok, csak úgy biztosítja nekem a sikert, ha az Ur ígéjére és személyére támaszkodom. Ennek jeléül alapítottam a keresztet, hogy megmutassam, hogy a keresztény fejedelmek csak az Ur kedve és akarata szerint uralkodhatnak. Az oltár és a trón a kereszt jegyében kell, hogy álljon és egymástól el se választhatók. Ezért szivemből előmozdítom azt a törekvést, amelynek megvalósításáért önök fáradoznak. Mint mindig, úgy ezuttal is biztosítom önöket jóindulatomról.

A delegációs ülések befejezése. Bécsből jelentik: Mindkét delegáció szombaton fejezi be táncszokásait. Üzenetváltás a delegációk között nem lesz, mert a tengerészeti vezetés törölte a költségvetésbe felvett ötvenezer koronás tételt, amelyet az osztrák delegáció tengerészeti kísérleti állomás felállítására szavazott meg. Az egyeztető hatos-bizottság vasárnap délben egy órakor tart ülést, hogy a két delegáció határozatainak azonosságát megállapítsa.

Összehívják az osztrák parlamentet. Bécsből jelentik: Az osztrák képviselőházat november huszonkettedikére, vagy huszonharmadikára hívják össze. A Reichsrat karácsonyig együtt marad.

A jöttevés örültje.

— A mezitelen ember máglyája. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16

Danki József apja szolgabíró volt Torontóban. Közepes képesség, közönséges gondolkodás, a nyers anyagiak rabságában görnyedt, nemesebb ideálok nem hevitették, minden energiáját a vagyonszerzés titáni harcra emésztette föl. Danki József, az egyetlen fiú, nem tőle örökölte lelki tulajdonságait. Teljesen ellentétes természet.

Az apa egy évtizeddel ezelőtt meghalt, száznyolcvanezer korona vagyont hagyott özvegyére és árvájára. Anya és fiú Budapestra költöztek és a Lónyay-utca harmincadik számú házában laktak. Danki Józsefet, aki tízezer éves volt, már ekkor ekszaltált embernek mondták. Erzyet en életelvet vallott: Az ember embertársaiért él! És ragaszkodott ehhez az életéhez. Fanatikus szamaritanus volt. Nem a reklámjöttévő. Amit cselekedett, titokban tette, nem tudott róla senki. Tíz év alatt az egész örökségét elosztogatta olyan szegények között, akiket ő maga kerestett föl a nyomor hajlékában. Magától megvont mindent, a lét fenntartásához legszükségesebbeket alta meg a testnek. Valósággal remete életet élt, nyomorgott, koldusbotra jutott, míg gyánoltjai közül sokan segítségével a jólétet szerezték meg maguknak. A míg édesanyja élt, a beteges, törékeny asszony sorsa tartotta féken, de amikor két évvel ezelőtt meghalt, Danki József kiszabadult a korlátok közül és valósággal tobzódott a jólékonyságban. Nincs följegyzés adakozásairól, de azt beszélik, hogy ezeket szórt széjjel kiszemelt szegényei között. Üzleteket, műhelyeket rendezett be, szegény menyasszonyoknak hozományt adott, megszorult emberek adósságait fizette ki, nem karta, hogy érdekes a segítség, aki hozzáfordult, mindenkire előt megnyitotta az erséányét, sőt a nyomort valósággal nyomozta.

A múlt év végén már nem maradt annyi pénz sem, hogy magának ruhát vegyen. Nagy nyugalommal munkába fogott. Semmihez sem értett, beállott tehát szolgának. Szerény fizetésből magára alig költött valamit, a megmaradt részt elosztogatta. Csodálatos önmegtagadással élt. Annyira szembetűnő volt a különcködésben, hogy azok is, akik hálával tartoztak neki, így nyilatkoztak:

— Nem tökéletes!

És ezzel meg volt peccátelve a sorsa. Ő maga is tudta, hogy bolondnak tartják az emberek, hiszen ha valami hibát követett el, az első szó, amelylyel szidták, a bolond volt. Lakótársai félték tőle, a munkájában nem bíztak, október végén elbocsátották és kitétték a lakásából is.

Danki elbujdosott. Senki nem kereste, hiszen senki embere volt. Akikkel jót tett, örültek, hogy eltűnt. Főlebadultak a hála lidérenyomása alól, nem fenyegette őket a rém, hogy a szegény embert nagy nyomorában tárogatni kell.

Danki eltűnt. A múlt hét péntekjén került elő szármalmas állapotban. A Kelenföldön, a beépült új városrészen túl, a mezőkön talált rá egy rendőr. Lobogó máglya előtt állott teljesen ruhátlanul és összekulcsolt kézzel bámulta a lángokat. A rendőr nyomban látta, hogy bolonddal van dolga. Szelid szóval beszélt vele, majd ráadta a köpölyegét és cipjelzéssel segítséget kért. Egy másik rendőr érkezett, akivel kocsit hozatott és terítte a mezitelen embert a főkapitányságra, ahol kihallgatták.

A mezitelen ember, miután elmondotta a kilitére vonatkozó dolgokat, így folytatta:

— Most volt halottak napja. Az édesanyám a temetőben nyugszik. Nem tudtam a lelkiüdvösségeért gyertyát gyújtani, mert nem volt pénzem. Két hét óta hajléktalan vagyok, ételhulladékon élek, hogyan vehettem volna hát gyertyát. Nagyon bántott a dolog. Éreztem, hogy édesanyám lelke szenved és nekem enyhíteni kell a szenvedésén. Amikor ez a gondolatom támadt, hirtelen cselekedtem is. Levetettem a ruhámat, összeraktam a földön és gyujtogattam édesanyám lelkiüdvösségeért. Az nem bánt, hogy elégett a ruhám. Hiszen érzem, hogy én is meghalok. Rendeltem ésemnek elég tettem. Most már nincs semmim, amelylyel segíthetnék a szerencsétleneknek. Meg kell halnom. És mert így jöttem a világra, ahogy most vagyok, a ruhát nem viszem a másvilágra.

A rendőr orvos nyomban konstatálta, hogy Danki József vallási tébolyban szenved. A mentőket hívatta, akik a mezitelen embert a lipótmezei elmeógyógyintézetbe vitték.

Harc a dualizmus ellen.

— A magyar delegáció ülése. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság mai plenáris ülésében a négyes albizottság jelentését tárgyalta Láng Lajos elnöklésével. Az ülésen jelen volt a delegátusokon kívül Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Burián István báró közös pénzügyminiszter, Eszterházy Pál gróf külügyi osztályfőnök, Hoffmann Hugó altábornagy.

Pap Géza előadó beterjeszti a delegáció négyes albizottságának jelentését. Teljes mértékben óhajtuk és kívánjuk — uzzmond — fenntartani azokat a jogokat, a melyek Bosznia és Hercegovinára vonatkozólag megilletnek bennünket és mi akarjuk várni a legalkalmassabb időpontot, a melyben jogainknak teljes mértékben érvényt szerezhathatunk. Sajnálattal vette tudomásul az előadó a közös pénzügyminiszter előkielentésében tett azon kijelentését, hogy a boszniai ipar fejlesztésére nem áll szubvencionális kedvezmény rendelkezésére.

Chorin Ferenc sajnálattal látja, hogy míg Magyarországon nem sok figyelmet szentelnek Boszniának, addig Ausztriában a legelőkébb figyelemmel ki érik sorsát. A dualizmus elleni irányuló törekvéseknek alapját akarják ott megvárni. Nem nézhetjük tétlenül, hogy a két tartomány, a melyre annyi pénzt és vért adóztott Magyarország, fészke legyen azoknak a törekvéseknek, a melyek Magyarország alkotmányát sarkaiból akarják kiemelni. A dualizmus tendenciák azonban a monarchia nagyhatalmi állását és Európa békéjét is veszélyeztetik. Az osztrák delegációban az a kívánság hangzott el, hogy egy állami átadásra ruházzák a magyar és az osztrák államoknak biztosított hatáskört. Ez az eszme, a melynek megvalósítása esetén a magyar kormány felelőssége abszorbeáltatnék, az 1848-iki alaptörvénybe ütökzik. Felvetették az: az eszmét is, hogy Boszniának adják meg a képviselőket úgy a magyar, mint az osztrák delegációban. Ez is beleütökzik a magyar alkotmány alapelveibe, mert az országgyűlés bizottságában idegen elemek nem foglalhatnak helyet. Kívánja, hogy a központi kormányzatban szerbül tudó magyar honosokat alkalmazzanak. A délszláv törekvésekkel szemben a magyar álláspont mellett azó: a történelmi jog, a mo-

narkia nagyhatalmi állása és magának Bosznia-Hercegovinának érdeke.

Bakonyi Samu: Mikor a magyar delegációnak először volt a kalma a bosnyák kérdéssel foglalkozni, Szilágyi Dezső azt mondotta, hogy minden olyan politika, a mely a monarchia területét szaporítja, nemcsak új elemeket illeszt bele népei sorába, hanem megzavarja a viszonyt azon két állam között, a melyből a monarchia áll és ha ezt a zavart a dualizmussal meg nem egyező elemek fel fogják használni, azon senki sem csodálkozhatik. Szilágyi Dezső jelszavakkal látta előre a mai állapotokat. Bakonyi Samu ezután támadja az osztrák delegációt az ott elhangzott dualizmus tendenciájú beszédek miatt. Elágtelennek találja a taromány önkormányzatát az alkotmányosság szempontjából és kifogásolja, hogy a népoktatást még mindig nem tették kötelezővé. A középiskolai tantervbe kéri a magyar nyelv fakultatív tanításának felvételét, amire nézve a közös pénzügyminiszter már ígéretet tett. Megnyuvással veszi tudomásul a miniszterelnöknek az albizottságban tett azon nyilatkozatát, hogy a vasuti politikában a magyar államvasutak tarifapolitikája fog érvényesülni, de az osztrák delegációban hallottak után fél, hogy a miniszterelnök nem maradhat ura nyilatkozatának. A bosnyák hitelt nem szavazza meg.

Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök: A dalmát vasutak kérdésében multkor, az albizottságban tett nyilatkozata óta a helyzet teljesen tisztázódott. A magyar kormány azon álláspontra helyezkedett, hogy eltér az Unnavógyi vasut kiépítésének tervétől és megmarad az eredeti terv, az ogulin-knini vasut építése mellett. (Általános helyeslés.) mert úgy véli a kormány, hogy a magyar állam kereskedelmi és közgazdasági érdekeit ez a vasutvonal jobban biztosítja. Ezáltal lehetővé válik, hogy az állam minden melléktekinet számbavétele nélkül a saját érdekeit vegye csak figyelembe. Remélhetőleg a közel jövőben már hozzá is fognak a vasut megépítéséhez. (Énnek helyeslés)

Majláth József szerint a közjogi hozatározás nem a delegáció, hanem az országgyűlés hatáskörébe tartozik. Mégis helyesnek tartja, ha történelmi jogainkat hangoztatjuk az osztrák delegációban elhangzott ellenkező felszólalásokkal szemben.

Batthyány Tivadar gróf követeli, hogy a Szent István koronája jogán Boszniát és Hercegovinát Magyarországhoz csatolják. Az annexió szerinte nem történt kellő időben. Részletesen foglalkozik Bosznia és Hercegovina közigazgatásának kérdésével, felhossa, hogy az osztrák pénzügyintézetek az annectált tartományokban milyen előnyöket élveznek.

Ezután a javaslatot általánosságban elfogadták.

Majd Burián báró válaszolt az elhangzott beszédekre, Khuen miniszterelnök pedig azt a megjegyzést tette, hogy a delegációban túl sokat beszéltek a dualizmusról.

Batthyány Tivadar kijelenti, hogy nem akar a falra ördögöt festeni, de konstatálja, hogy Ausztriában vannak pártok, amelyek a dualizmus eszméit támogatják.

Az ülés délután három órakor ért véget.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetésel osztály — 151

Városatyá-jelöltek.

*
Szalay Károly dr.

Ha a választópolgárok mindig azt tartották volna szem előtt a városatyaválasztásoknál, hogy nem föltétlenül bőbeszédű szónokokra van szükség a város parlamentjében, hanem inkább komoly, tartalmas, szerény, haladott világnézetű polgárookra, akkor Arad ma nagyobb nivón állara a vidéki metropolisok között. Hajdan azt tartották igazán rátermett városatyának, aki nagy pártosszal, puffogó frázisokkal tudott hatni; ma már szerencsére kezdi levetkőzni a közönség a kiskorúság eme rossz maradványait s arra törekszik, hogy a kiválasztottjai között azok legyenek többségben, akiknek kevés szavuk, de annál több jó gondolatuk van. Ha a VI. kerület polgársága megválasztja Szalay Károly dr.-t, akkor bizonyítékát adta haladottságának és azt dokumentálta, hogy olyan férfiakat kíván látni a város ügyeinek intézése körül, akik komolyan fogadják a rájuk rótt feladatokat. Szalay dr., akit ügyvédkartársai csak nemrég tüntettek ki azzal, hogy az ügyvédi kamara ügyészeinek megválasztották, olyan előkelő, nagymultu család sarja, akit már a familiáris hagyományok is a szabadelvű irányzat szolgálatába szegődtek.

Az ő családja évtizedeken át erős harcosa volt a szabadelvűpártnak s amikor a tavasszal megalakult az aradi nemzeti munkapárt, egyrészt e szép, sokat ígérő családi multra való tekintettel, másrészt pedig egyéni kvalitásai miatt jelentős tisztséghez jutatták őt.

A választási küzdelemben megmutatta, hogy párthiveinek az ő elvhűségében való bizalma alapos volt, mert mint a második kerület elnöke, derekas munkásságot fejtett ki Tisza István hatalmas politikai eszméinek győzelme érdekében. A munkája mindig zajtalan volt s csak eredményeiből tudtuk meg: mennyi férfias akaratot van Szalay Károlyban. A városi képviselők soraiban is így fog ő működni: elrejtőzik a bizottságok névtelenjei közé, hogy az ügyek komoly megalapozásánál fejtsse ki azt a gyümölcsöző tevékenységet, azt a komoly lelkiismeretességet, amely, fájdalom, a bizottságok nem minden tagjában található meg. Ő ama csöndes munkások egyike lesz ott, akikről csak akkor derül ki, hogy milyen súlyos feladatot végeztek, amikor egy-egy szép épület a legerősebb viharok is tömören ellentáll. Akkor szokták mordani azt, hogy derék ember volt, aki az épület alapjait lerakta.

*
Sugár Jenő dr.

Nem párthívünk ő, sőt erős, megbízható, régi harcosa a függetlenségi eszméknek. Ez azonban nem gátolhatja meg még az ellenfeleit se abban, hogy ne konstatálják ennek a csupa temperamentum-embernek a közügyekhez való föltétlen jogosultságát. Az örökifjúságra termelt Sugár Jenőről azt mondják, hogy a nők a leglelkesebb kortesei. Viszont mások szerint a nők titokban a legnagyobb ellenmozgalmat szítják. Amikor ennek oka iránt az egyik hölgnél érdeklődtek, szinte elkéseredett hangon mondta:

— Nem engedhetjük, hogy az a fiu városatyá legyen. Hiszen akkor a közügyek miatt elhanyagol bennünket.

Ez a tréfa csak annak dokumentálására szolgál, hogy ez az erős akaratú fiu (már ő mindig fiu marad) még a legkellemetesebb szórakozást, a nőktől való becátetést is félredobja, amikor komolyan akar valamit. Ha valamely ügy diadaláért megkezdte az akcióit, akkor addig nem nyugszik, míg a siter pálmáját el nem nyerte. A különben tréfás, ötletes, lebilincselő modoru fiatal ügyvéd ilyenkor nem ismer tréfát, hanem önmagát harora tüzelve, keresztül gázol a legnagyobb akadályokon. Ez jellemzi őt mint ügyvédet is. És épen ezért

van olyan nagy, szép klientélája. Bámulates éleslátással fedezi föl a neki ajánlott pörökben, hogy van-e remény annak megnyerésére. Ha a jogi tudás és világos eszari elme számításainak segélyével csak kis reménység van a megnyerhetőségre, ő föltétlenül keresztül viszi annak sikerét. Tudás, nyugalom, szívósság s erős akarat jellemzik legkisebb ügyeinek védelmében is. Nyílt, őszinte szókimondása szinte megszámlálhatlan barátot szerzett neki. Pedig az őszinteség rem tartozik ama erények közé, amelyekkel híveket lehet toborozni.

Amellett szerény és egyszerű s még soha nem élt vissza azzal a — ma még föltétlenül engedelmességet kívánó — képességével, amely Arad legjobb vívói közé sorozza. Alig néhány párbaja volt, amelyeket a legnagyobb sneidigsággal vívott meg.

Kevés lovagiaskodó férfi van Aradon, akinek Sugár Jenő mint párbajsegéd ne szekundált volna. Az ő vasárnapi, első kerületbeli párbajánál most azok fognak neki segédkezni, akiknek évek során át ő szekundált sikerrel.

Szinte kétségtelen, hogy ennyi buzgó segédgyőzelmet hoz neki a párbajok legnehezebbikében: a választáson.

Megölt egyházfi.

— Kéjgyilkos szakaszvezető. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

Sötét háttérű, nagy feltűnést keltő gyilkosság történt az elmúlt éjszaka Brassóban az evangélikus egyház székházában. Egy öreg, beteges hajlamu embert ölt meg valaki bestiális kegyetlenséggel. A gyilkos személye a nyomozás eddigi során még ismeretlen, biztos előjelek vannak azonban aziránt, hogy a rémes gyilkosság tettese rövidesen kézrekerül.

Az áldozatot Stoff Péternek hívják s a százsz egyháznak volt hosszú évek óta szolgálója. A gyilkosságot Stoff cselédje fedezte fel, aki midőn ma reggel benyitott a szobába, gazdáját az ágyban véres fejjel halva találta. A szolga homlokán és arcán két hatalmas, minden valószínűség szerint fejszélől eredő vágás látszott, amelyek közül az egyik ütés oly rettenetes erővel érte az áldozat arcát, hogy majdnem minden fogát kiütötte.

A cseléd a véres tetem láttára fellármázta a házat s nemsokára megérkezett a rendőrség is, amely a titokzatos gyilkosság ügyében azonnal megkezdte a nyomozást. A rendőri nyomozat során hamarosan megállapították, hogy Stoffnak beteges, parverz hajlamai voltak s a felesége halála óta állandóan subancokkal és katonákkal érintkezett, barátkozott. Az elmúlt éjjel is egy Keller József nevű cipésszel, majd pedig egy tűzészakaszvezetővel mulatott. Ott-honról este kilenc órakor távozott el Stoff a szakaszvezetővel, de hogy mikor jöttek haza, senki sem tudja.

A gyilkosság gyanuja természetesen azonnal a szakaszvezető ellen irányult, aki ellen ennek következtében elfogatási parancsot adták ki. A vizsgálat a szakaszvezető kiletének megállapítására a legnagyobb apparátussal megindult, s hamarosan sikerre is vezetett. A szakaszvezető ellen felmerült gyanút nagy mértékben megerősíti az a körülmény, hogy a szakaszvezető zubbonyán friss mosás vehető észre, amely minden valószínűség szerint a vérnyomokat tüntette el.

Mindeme gyanus és terhelő adat dacára a szakaszvezető mindent tagad, s azzal igyekszik alibijét bizonyítani, hogy ő már kilenc órakor a kaszárnyában aludt. A nyomozást most abban az irányban folytatják, hogy vajjon a szakaszvezető nem szökött-e ki kilenc óra után a kaszárnyából.

Stoff Péter holttestét holnap felboncolják.

VÉDELEM

a tisztességes kereskedelemnek.

— A nemzeti munkapárt értekezlete. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

A nemzeti munkapárt, mint fővárosi tudósítónk jelenti, ma este polgári perrer dírtásról szóló törvényjavaslat megvitására folytatódó értekezletet tartott Thuróczy Vilmos elnök elnöklésével. A kormány tagjai közül Hieronymi és Székely miniszterek jelentek meg.

Napirend előtt az elnök nyomatékosan felhívta a párt tagjait, hogy a képviselőházi üléseken minél nagyobb számban jelenjenek meg és demonstrálják a párt, hogy a határozatképességet a maga erejéből biztosítani tudja.

Markhot Aladár a javaslat 31. paragrafusánál kifogásolja, hogy a fővárosi kereskedőt védi a vidékiek rovására. Ért olyan szöveget javasol, amely a fővárosi és vidéki kereskedők érdekeit egyenlően fedi. Kifogásolja továbbá, hogy a javaslatban nincs intézkedés az ügyvédnek a maga párében való munkadíjára nézve.

Székely Ferenc a tárgyalás rendjére tett megjegyzést, hogy először a tegnap már vitába vont hat főpontról döntsön az értekezlet.

Plósz Sándor Markhot felzólalására megjegyzi, hogy az ügyvédnek saját perében a költségek megítélhetők.

Sándor Pál haugoztatja, hogy talán egyetlen társadalmi osztály se tartozik a javaslat elkészítéséért olyan hálával, mint a kereskedő osztály, mert senkinek sincs arra olyan szüksége, mint a kereskedőknek. Vannak azonban szakaszok, amelyek a kereskedők érdekeit sértik.

Bujánovics Gyula szükségesnek tartja a könyvkivonati illetékességnek megszorítását, mert annak korlátozása a vidék szegényebb elemeire valószínűleg csapás. A 31. paragrafusnak ezért olyan szöveget ajánl, hogy a kereskedő és iparos a nála tett megrendelés árát csak akkor követheti a telep helyén, ha a megrendelő a megrendeléssel egyidejűleg két tanuval aláírott külön iratban arra feljogosította.

Hieronymi Károly miniszter a 31. paragrafus gazdasági vonatkozásairól szól. Utal arra, hogy az eddigi gyakorlatból, amely szerint a maga telepései helyén perelhet, a kereskedőnek igen nagy előnye volt. Ezzel az is együtt járt, hogy a jóhiszemű kereskedő és a jóhiszemű vásárló között a hitelezést megkönnyítette, tehát a jóhiszemű vevőt is szolgált. Az egyszerre való átmenet a könyvkivonatok teljes megszüntetésével azért nem helyes, mert ha a kereskedő sohase perelhet a maga üzleti helyén, még az egészséges alapu hitelviszonyok is felfordulnak. Nem tartja helyesnek a kereskedők privilégiumának teljes megszüntetését, hanem csupán annak korlátozását. Ez pedig éppen az, ami a módosított szövegben benne van.

Váradai Zsigmond szerint a paragrafussal visszaélésnek azt a fejtáját, amelylyel az utazók rábeszélnek a felet szóbeli szerződésre és arra, hogy kötelelet írjon alá, nem lehet megszüntetni.

Székely Ferenc megnyugtatta az értekezlet tagjait, hogy a kérdést igazságosabban a kormány szövegzésével nem lehet megoldani. A módosított szöveg iparkodik mindkét felet megvédelmezni és a visszaéléseket kiküszöbölni. Kéri, hogy a párt járuljon hozzá a módosított szöveghez.

Plósz Sándor előadó az eredeti szöveget ajánlja elfogadásra.

Bornemissza Lajos a kereskedelmi és igazságügyminiszter megnyugtató kijelentését kéri az utazó ügynökök visszaélései ellen.

Hieronymi kereskedelmi miniszter megígéri, hogy a kérdéssel behatóan fog foglalkozni.

Székely Ferenc igazságügyminiszter kijelenti, hogy az anyagi jog terén lesz alkalom az orvoslást megtalálni. A perrendtartásban hatékonyabb eljárás nem volt lehetséges.

Többször felszólalása után az értekezlet általános helyesléssel a paragrafus módosított szövegét fogadta el.

Ezután néhányan hozzászóltak az értékhatárok megállapításához. Függetlenül maradt a házassági perekben az ügyvéd szerepe és a békéltetésekénél az ügyvéd jelenléte. Ezeket a holnap hat órákor tartandó folytatólagos értekezleten tárgyalják.

Az értekezlet kilenc órákor ért véget.

IRODALOM ES MUVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Az ördög, vigjáték. C) bérlet.
Péntek: Karenin Anna, dráma. Bemutató előadás. A) bérlet.
Szombat: Karenin Anna, dráma. B) bérlet.

* Az ördög. Molnár Ferencnek Európa legnagyobb színpadjain hatalmas sikert aratott diadalmos vigjátékát, Az ördög-öt elevenítik fel most az aradi színpadon. A oszadlatos szellemességű és merész szatirájú vigjáték esütörtökön kerül színpadra a régi szereposztásban. A címszerepet Szendrey Mihály játssza, ezenkívül Novák Irén, Heppesné, Vendrey Vilma, Delli, Várnai vesznek részt a darabban.

* Schmdsfeldeni Schmid Olga november 20-iki hangversenyére a jegyek nagyrészt elfogytak. Az elsőrendű helyekre szóló jegyek mind elkelték. A többi helyekre korlátozott számban kaphatók még jegyek Weisz Leó hangversenyirodájában.

* Karenin Anna. Tolstoj regénye után írt hatalmas orosz dráma, a Karenin Anna kerül színpadra most pénteken az aradi színpadon. Budapesti fenomenális sikert aratott ez a oszadlatos erejű, frappáns, lebilincselő részletekben gazdag dráma a Magyar Színház műsorán ma is állandóan szerepel. Az aradi színtársulat nagy előkészülettel, sok gonddal állítja be ezt a drámát és a színtársulatnak legkiválóbb erőt mennek harcba a siker érdekében. Az igazgatóság péntektől kezdve egész hétre ezt a darabot tűzte ki a műsorra.

* A Kölcsey egyesület könyvtára pénteken a felolvasás miatt zárva lesz.

* Képvásárlások. Wolff Károly kiváló festőművész tárlata nagy közönséget vonz Weisz Leó szalonjába. A tárlat csupa művészi becsű, értékes képekből áll és nap-nap után több festmény kél el, a mi legjobban bizonyítja a képek művészi értékét. A vásárlásokon kívül számos ajánlatot is tettek a venni szándékozók a kiállított képekre. Ma Kiss Vilmos Kevermesről megvette „A feladat” és „Őszi nap” című festményeket.

* Arad megyei könyvtárak figyelmébe. A Kölcsey egyesület egyik Mikszáth-díja az elhunyt író összes művei. Ezt a díjat bármely arad megyei nyilvános könyvtár kaphatja meg, ha november 30-ikáig a Kölcsey egyesület elnökségéhez fordul kérelmével, melyben feltünteti, hogy tavaly és az idén hány olvasó hány művet használt könyvei közül.

* A párisi nagydíj lefutása az Uránia sport műsorának egyik nagyszerű látványossága. A világ legnagyobb sporteseménye a longchampesi gyepen lefuttatott nagy díj, melynek fél millió néző szolgálatát utólérhetetlen keret.

Sehol a világon olyan publikumot nem látni, mint a francia nagydíj lefutásánál, melyen a legjobb telivérak küzdenek a kék szallagért és félmillió frankos díjért. Az Uránia kizárólag sport-képekből összeállított új műsorának egyik nagyszerű látványossága a párisi derby, melyhez még számos levas és vadászkép csatlakozik, hogy kiválóan érdekes előadásban részesítse a közönséget.

Tolstoj nagybeteg.

— Az apostol végrendelete. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

A nagy aggastyán, miután fölfedezték a rejtékhelyét, új menedéket kerest, ahol nyugodt magányban élhesse le hátralévő napjait. Elbucszott a köztortól és az orvosával, aki rajongó híve, utnak indult a Kaukázus felé, a hol hívesnek egy kolóniája van, az ugynevezett Tolstopcea. Az volt a szándéka, hogy itt telepedik meg. Utközben azonban hirtelen rosszul lett. Astepovo városban kiszálltak; az orvos a beteget az állomásépületben helyezte el. Arra való tekintettel, hogy az időjárás most azon a környéken igen zord, attól tartanak, hogy az agg költő állapota válságosra fordul. Tolstoj ez idő szerint negyven fokú lázban fekszik. Az agg költő felesége, Zsófia grófnő férje távozása óta szintén nagybeteg. Egyik ájulásból a másikba esik. Állandóan két orvos van mellette.

Ma a következő táviratok számolnak be Tolstoj betegségéről:

Szentpétervár. Cserkov táviratot kapott Astepovoból, hogy Tolstoj időnként eszméletlenül fekszik és félrebessél. Felesége és gyermekei kétségbe vannak esve. A grófnő állítólag Astepovoba utazott, jöjjelhet maga is nagyon beteg. Csütörtök óta alig evett egy falatot, egészen össze van törve. Zsófia grófnő tegnap olyan rosszul érezte magát, hogy felvette az utolsó kenetet.

Szentpétervár. Tolstoj leánya, Alexandra táviratot küldött Pétervárra, melyben azt írja, hogy atyja bronchitisben fekszik, de közvetlen veszedelem nincs. Astepovoba, a hol Tolstoj megbetegedett, ma megérkezett felesége és két fia is és velük együtt legjobb barátja, Cserkov. Cserkov kijelentette, hogy Tolstoj már rég készült erre a lépésre. Elő akar készülni a halálra, melynek ugylátszik közeledését érzi.

Szentpétervár. A kalugai kormányzó utasította a rendőrséget, hogy hagyják békén Tolstojt és ne zaklassák azért, mert nincs utlevele. Chelm püspöke pásztorlevelet bocsátott ki, amelyben figyelmezteti a papságot, hogy Tolstoj megtért istenhez s nemcsak vezekelni akar, de gyógyulásra is szüksége van, tehát fogadják szívesen, ha kolostorba akar vonulni.

Versó. Tulai távirat szerint Tolstoj eszméletlenül fekszik betegágyán. Nagy láz gyöttri és folytonosan rémlátományai vannak. Az agg szellemi családjá nagyon aggódik életéért.

Szentpétervár. Tolstoj az orvosok véleménye szerint tüdőgyulladásban betegedett meg. Szív működése igen gyenge, állapota rendkívül komoly. Pulzusa 104—120-at ver percenként. Tolstoj teljesen öntudatlanul van, ujságokat olvasott, majd pedig két levelet diktált. Ma délután a hőmérséklete 36,7 fok volt.

Jasnaja—Poljanájából jelentik, hogy ott megtalálták Tolstoj végrendeletét, amely szerint összes munkáit az emberiségnek hagyományozta.

Aki csalódott a Halley üstökösben.

— Elkésett miniszteri engedély. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 16.

Hol van a tavalyi hó és hol van a Halley rettegett üstököse? Mindkettő valahol a világűrben oszavrog és Magyarországon a közigazgatási aktákat szaporítják.

Mert nálunk még a Halley üstökös sem akkora hatalom, hogy valamilyen vonatkozásba ne kerüljön a közigazgatással. Minthogy sorsukat még az üstökösök, az ég eme zseniális bohémjei sem kerülhetik el és ha egyszer ide szép Magyarországra beteszik a lábukat, vagy a rendőrségbe vagy a tanácsba ütköznek, a nagy Halley, mely megengedheti magának azt a passziót, hogy négyszáz esztendőnként csak egyszer vizitel, noha nem váltotta be a fenyegetését, nem pusztította el földanyánkat, de legalább szült egy közigazgatási oszadabogarat. Igazán nem szép, hogy egy ilyen hatalmas üstökös, melytől annyit várt az emberiség, ekkora csalódást okozzon. Világpusztulást, felfordulást, égszakadást és új világok keletkezését reméltük. Szóval csupa olyan dolgokat, melyek a Halley impozáns egyéniségével, no meg azzal az óriási reklámmal, melyet a lapok neki oszaptak, összbangba lettek volna.

Igy csalódik az ember még a csillagokban is. A Halley amerikai izü vállalkozása hatul ütött ki, akárcsak ama hangtalan primadonnáé, akiről azt irták a lapok, hogy valóságos Halley hazánk színművészetének az egén. Ha eme kijelentés úgy értendő, hogy minden négyszáz évben terem ilyen hangnégküli primadonna, akkor az ujság nem hazudott. De a mi illik egy primadonna impresszáriójához, az nem jól áll a Halley-üstökösnek, a ki mindössze annyira vitte, hogy nemcsak őt neveltük ki, hanem blamája a magyar közigazgatást. Ha csak ennyi ambíció szorul egy olyan testbe, mely negyvenszer nagyobb a földnél, akkor Müller Ferenc aradi puszkaműves hozzá képest valóságos fenomén, akinek szégyelnie kell magát, hogy olyan haszontalan üstökösből akart hasznot húzni, mint a fentiszelt négyszáz esztendő égitrotter.

Müller Ferenc aradi puszkaműves tudniillik szegény, de becsületes ember. Mint a becsületes emberek legübbje, végtelenül naiv is. Szent naivitásában aztán arra a megboosáthatatlan könnyelműsége vetemedett, hogy szentül hitt a Halley-üstököst megelőző jó hír folytán magának az üstökösnek, de rendületlenül bizott abban is, hogy Magyarországon egy világot romboló csillag eljövetele ki tudja zavarni ázsiai nyugalmából a közigazgatást. Müller Ferenc a négyszáz esztendőben kínálkozó alkalmat üstökön akarta ragadni és ötletet termelt.

Gondolta magában, ha már itt a világ vége és minden elpusztul, legyen legalább nekem hasznom belőle. Beadott egy kérvényt a tanács utján a magyar királyi belügyminiszterinmhoz és azt kérte, hogy engedtessek meg neki az ország területét egy messzelátóesóvel bejárnia, melyen keresztül nézve az emberek legalább közelebb jutnak a Halleyhez.

Május tizennyolcadikára volt várandós a hatalmas csillag és ezért Müller még április tizennyolcadikán küldötte el a kérvényét a miniszteriumnak. A tanács a legszebb bizonyítványt állította ki Müllerről és a magas hatóság kegyeibe ajánlotta a szegény puszkaművest.

Ugylátszik azonban, hogy Müller rossz csillagzat alatt született, vagy legalább is a Halley nem az ő csillaga. Mert az üstökös feltűnt, majd letűnt, a május 18. elmúlt, sőt június is elmúlt és hazánk egén abban a hónapban négyszáz és egy-néhány új üstökös hordozta végig a csóvját, csak

a belügyminiszterium nem mozdult. Ott a szegény Müller aradi puskaművesről, a Halley üstököséről tudomást nem vettek. Gondolták magukban, hogy a közbiztonságra valamilyen módon még veszélyessé is válhatik, ha az emberek Müller apparátusán át közelről látják az üstökösöt és meggyőződnek róla, hogy annak a fénye is hamis, mint annyi sok hatalmas csillagé. Müller kérvényét porral lepették.

Nehogy azonban valaki azt higgye, hogy a belügyminiszteriumban nincs rend, megírjuk, hogy ma érkezett vissza Arad város tanácsához Müller kérvénye.

A külsejére egy szó volt írva: *Engedélyeztetik.*

Müllernek, a szegény aradi puskaművesnek van egy országgraszoló engedélye, mutogathatja a Halley üstökösöt.

Mint azonban értesülünk, Müller nem a Halleyt fogja mutogatni. Új ötlete támadt. A belügyminiszteriumi végzéssel indul országos körútra. Belépti díjat akár szedni és azt hiszi, hogy ilyen közigazgatási csodabogár megtekintésére többen fog a publikum, akárcsak az üstökösöt mutogatni.

Csalódik. Halley egyszer négyszáz évben van, közigazgatási monstrum pedig négyszáz egy esztendőben.

SZOMORU ÖREGEK.

— Látogatás Simon Ákos szüleinél. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, November 16.

A szegedi nagy pőr, amely tudvalevőleg Petrovics Mihály battonyai főszolgabíró fölmérésével végződött, még mindig foglalkoztatja a közvéleményt. A fölött vitáznak még ma is, miképpen juthatott ennyire, hogyan mérgesedhetett el ez az alapján véve ártatlan övödés, amely ima valószínűleg állásába kerül egy közbecsalásban élt aradi származású, derék öreg urnak. Az is foglalkoztatja az embereket: hogyan vélekedik az ítéltről Simon Ákos és családja? Mire készül? Mit szándékozik tenni? Ezekre a kérdésekre az itt következő tudósítás ad feleletet:

A bizakodó család.

Munkatársunk ma felkereste Simon Ákos táblabíró szüleit aradi Kossuth-utcai lakásukban. A táblabíró édesapja Simon Gábor nyugalmazott ügyvéd, egyike azoknak a régi jó magyar típusoknak, akiknek fajtájából ma már alig találunk egyet-kettőt.

A kora alkotmányban csendesen üldögélve beszélget feleségével, egy simára fésült őszhajú urasszonnyal az ódon butorzatú szalonban. A fehér szakállas, magyar ruhás, hosszú pipából szipákoló öreg ur és az egyszerű ruhájú csendes, de tiszteletet parancsoló nemzetesasszony a régi jó táblabírák korába varázsol vissza. Most is éppen a fiuk dolgáról beszélgetnek és panaszkodnak egymásnak, hogy milyen rosszak is az emberek. Lám, az ő fiukat, aki pedig mindig a becsületesség és tisztesség megtestestülése volt, milyen kellemeffenségbe keverték.

— Éppen most is a fiunk bajáról beszélünk — mondta az urasszony belépő munkatársunknak. — Milyen rossz is a világ, hogy a szájára vette a szegény Ákos fiunkat.

— Pedig, hogy szerették őtet Battonyán — folytatta az öreg ur lassu hangon felesége szavát. — Milyen szépen írtak róla a lapok is minden előléptetése alkalmával. El is raktam az újságokat, majd miudjárt megkeresem.

Oda is megy a funéros ósdi almáriomhoz és előszed néhány elsárgult újságot.

— Aztán — mondja az urasszony — szegény fiunkat most még egy másik csapás is

érte. Az apósát halálra gázolta a vonat. Éppen most kaptunk tőle levelet.

— Az öreg ur aztán előveszi a gyászkeretes levelet és öreges szemével siabizálva, akadozva felolvassa.

„Édes jó apám! Kedves soraid megkaptam,“ (t. i. — magyarázza — kérdezősködtem tőle, hogy mi van az ügyvel) — „Örülök, hogy mamával együtt mindketten egészségesek vagytok. Szegény apódom halála alkalmából kifejezett részvételért fogadjatok köszönetemet. Szegény szerencsétlenül járt, a vonat elütötte. Az állomáson kívül állott meg a vonat és ő azt hívén, hogy a rendeltetési állomásra beérkezett, leszállt és eközben indult meg a vonat, amely maga alá kapta és összezúzta.

A Petrovics-féle ügy bezáródott, sajnos, az én hátrányomra. Adás dühvel rontottak nekem, egész hadsereg szállott ellenem csatába. Kitanított hadsereg, én pedig ki voltam szolgáltva egészen az ügyességnek, amely az esetek ismerete nélkül mozogni sem tudott és végül egy rám néző súlyos ítélettel felmentették a vád alól. Az egész sajtót hatalmába kerítette, ő diktálta azokat a tendenciózus tudósításokat, amelyekkel a budapesti és vidéki sajtót elhalmozták. De azért még nincs vége az ügynek, a királyi ügyesség felebezett és a kir. Tábla is hozzá fog szólni az ügyhöz.

Képzelted édes jó Apám, mennyire bánt a dolognak ilyen elintézése. Én, aki egész életemben a tisztességes utat követtem, az emberek szemében szinte meg vagyok alázva. E hát végén felmegyek Budapestre az igazságügyminiszterhez és vele beszélem meg a dolgot.

Mindkettőtök kezét csókolva stb.“

— Mi lehetett az oka annak, hogy így elmérgesedett a táblabíró és főszolgabíró közötti jó viszony? Mert tudomásom szerint jó barátságban éltek.

— Bizony, a legjobb barátságban éltek. A fiamat mindeuki szerezte Battonyán. A két család folytonosan járt is egymáshoz, amíg az a kaszinói eset nem történt. A fiam egyszer hazafele ment a kaszinóból, nagyon sötét volt és egy árokba majdnem beleesett. Másnap aztán azt mondta a kaszinóban, hogy a főbíró nem sokat ügyel a rendre. Ezért történt a sértés.

— A fiam ugyan nem akart lépéseket tenni, de a törvényszéki elnök biztatta, hogy a nyílt sértést ne hagyja magán száradni.

— Vajjon mit fog most tenni a táblabíró ur? — kérdeztem.

— Egyelőre mi sem tudunk semmi biztosat. Levelében azt írta, hogy az igazságügyminiszterrel fog beszélni. Valószínűleg a miniszter tanácsa szerint fog eljárni. Nagyon bajos a dolga, mert még nem akar nyugdíjba menni a családja miatt. Harmine éve van ugyan már a bíróságnál és ha nyugalomba vonulna, négyezer koronás nyugdíjat kapna, de ehhez nagyon nehezen tudna eltartani a családját. Négy gyermeke van neki, a legidősebb fia most harmadéves egyetemi hallgató, a legkisebb pedig tíz esztendő. Ha mégis úgy változnának a dolgok, hogy alkalmasabb lesz a lemondás, akkor ügyvédi irodát fog nyitni. Mert van neki ügyvédi vizsgája is. Nagyon képzett, nagytudású ember a fiam, akit mindig soron kívül léptettek elő és csak a rosszakarát találhat benne hibát.

— Ez az ügy különben már két esztendő. Mostanig huzták-halasztották. Persze most könnyű volt a dolguk, miután a fiam Szegedre

költözött át és Battonyád mindenfelől össze-szedhettek ellene. Azért mi még most is bízunk, hogy a fiunk dolga jól fog végződni és a felelősség rehabilitálni fogja.

A táblabíró felesége.

A szegedi D—g munkatársa fölkereste Simon Ákos családját. A Kazinczy-utca 6. számú, Müller-féle palota második emeletén lakik a táblabíró és családja. A család leujtott, szomorú. Fekete ruhába öltözött, feketehajú, kedves, igazi urasszony a táblabíró felesége. Feketeruhás két leánya és a kis öcscsük a gyermekek. Az asszony hirtelen fölzokog:

— Végre akad ember, aki megkérdezi a családot, aki hisz az én jó uram, becsületes férjem családjának. Éppen ma reggel mondta az uram: Fiam, én még szentül hiszem, hogy lesz olyan ember, aki megkérdezi bennünket, akinek a szivelelke megérzi, hogy milyen üldözéseken át jutottam el a tárgyalásig is, hogy mennyire harcoltam mindig a becsületes életért. Lesz ember, aki hisz az én becsületemben ezután is, ha hittek mostanáig, ötven éves koromig. Bizzunk, gyermekeim...

A gyermekszobában fölzokog az egyik leánya. Az édesanya bocsánatot kér, átmegy a gyermekhez. Visszajön.

— Nem tudom, mikor jön haza a férjem, azszal bucsuzott el néhány órával ezelőtt, hogy az ügyvédjéhez megy. Ma irt levelet öreg édesatyja, Simon Gábor aradi ügyvéd, nyolevanöt esztendő. Sirtunk, amikor elolvastuk a végtelenül kedves, tapintatos levelét, amelyben a meghurcolásról nem ír, csak szeliden fedd: „mert nem írod meg apádnak, kedves fiam, hogy mint vagy...“

— Az egész család ilyen jó, szelid. Háromszáz évvel ezelőtt kaptak nemességet, mindig vezetőszerepet vittek a Simon-család tagjai abban a községben, ahová jutottak. Az uramnak négy testvére volt: az egyik, földhitelintézeri igazgató, meghalt, a másik a budapesti földhitelintézet helyettes igazgatója, a harmadik erdőtanácsos, a negyedik tekintélyes ügyvéd Aradon. Mindig eminens tanuló volt az uram, a bírói vizsgát kitüntetéssel tette le, táblabíróvá is soron kívül léptette elő a miniszter. Mindig mint a becsületesség mintaképe állott mindenki előtt, aki csak ismerte. Most mégis megtámadták a becsületében!

— Én elmondom azt is, hogy mint kezdődött az egész hajsza ellenünk. Hisz a főszolgabíró, Petrovics Mihályt, az atyja a halálos ágyán az uram gondos figyelmébe ajánlotta és az uram mindig mellette is állott. Kisvárosi kicsinyességgel kezdődött az egész. Két albiró — ma már mindkettő járásbíró — tartozott a battonyai járásbíróshoz, amelynek a vezetője a férjem volt. Heinz Géza és Vattay Albert a járásbírák. Történt, hogy Vattay a környék milliomos földbirtokosát, Haasz Antalt — akit egy ügyben tanúnak idézett meg, — éjszaka otthonából csendőrrrel kísértette el a járásbíróház épületébe, mert idézésre nem jelent meg. A milliomos földbirtokos szemrehányást tett az uramnak, hogy az ő vezetése alatt hogy történhetett ilyesmi. Az uram ezt mondotta:

— Amióta én voltam a járásbíró és a járásbíróház vezetője, azóta egy napszámost sem vezettem soha elő tárgyalásra csendőrral. Hogy ezt Vattay albiró megtette, azt igazán sajnálom, de bocsásd meg, hogy hatalmi túltengésben szenvednek a fiatal bírák.

Haasz Antal, a meghurcolt milliomos földbirtokos, a közgyűlésen panaszkolta el a durva inzultust, majd bejelentette a közgyűlésnek, hogy a járásbíróház vezetője, Simon Ákos kijelentette előttem, hogy „hatalmi túltengésben szenvednek a fiatal bírák.“ Vattay és Heinz albirók berontottak ezután a férjemhez és felelősségre vonták. Az

uram ismételte, amit mondott, kijelentette, hogy Heinczre nem vonatkozhatott a megjegyzése, ellenben Vattayra fűntartja ítéletét és hangsúlyozta, hogyha azzal elégedetlen, akkor forduljon a törvényszék elnökéhez. Az aradi törvényszék elnöke kijött Battonyára és Vattaynak megmondta, hogy a legenyhébb kijelentés az, amit az uram tehetett az eljárása miatt. Ettől eltekintve, Vattay és Heincz albirák családja is gyűlölni kezdtek bennünket, a miért én egy szegény, Battonyára került zsidó ügyvéd családját magamhoz emeltem és a zsidó ügyvéd feleségét még akkor is magam mellé ültettem, amikor Justh Gyula volt a vendégünk. Battonyán, akár más ilyen kis községekben is, pedig ma is különálló életet élnek a katolikus dicsentri családok a zsidó családoktól.

— Mindez az 1908 ik évben történt. Akkor júniusban, amikor az uram táblabíróvá való kinevezetése megtörtént, a kaszinó, melynek elnöke volt az uram, díszes banketten ünnepséget rendezett Battonya község és a főlmegeye belevonásával az uram tiszteletére. És mindenki tudta, hogy Petrovics Mihály főszolgabíró önként vállalkozott arra, hogy a férjem érdemeit, becsületes jellemét méltassa. A banketten gyönyörű beszédet mondott, az uramat valóságos rajongva dicsőítette. Ugyanakkor elmondta azt is, hogy az ő atyja Petrovics György, aki az uram előtt volt a battonyai járás vezetőbírája, őtet az én férjem gondozására, pártfogására bizta halálos ágyán és Simon Ákos mint atyja bánt vele mindig. Ezután néhány hónapra történt Petrovics főszolgabíró eljárása, támadása az uram becsülete, állása, ekzsztenciája ellen.

— Az uram ugyanis olyan igazságot panaszkodott föl Petrovicsnak, ami miatt az mint főszolgabíró sértve érezte magát. Tudniillik Battonyát, az egész községet nem világították. Járhatatlanok voltak az utak még nappal is, ha esett az eső. Este pedig életveszedelem volt az utcákon valahová eljutni. Még a kaszinó előtt se volt egyetlen lámpa se, még a járásbírósi épület elé se jutott lámpa. Az uram többször, jóakarattal kérte a főszolgabíró, hogy segítsen a lehetetlen állapotban. Egyik este pedig az uramat egy kocsis csaknem elgázolta, nehezen, mások segítségével menekült meg. Bejött a kaszinóba, ott találta, társaságban, a főszolgabíró.

— Miért nem állítasz, kérlek, főszolgabíró ur, már egy rongyos lámpát, majd elgázoltak most is a sötétségben.

A főszolgabíró fölugrott:

— *Söpörjön az ur inkább a bíróság előtt, mert ha én söprök, baj lesz: vannak adataim.*

— Ezzel a támadással kezdődött meg a nyílt hájsza, amely titokban, alattomos uton már terjedt ellenünk: az uram és családja ellen. Aztán két év óta mindent előhoztak, a kibicpénzt, mindent. A kibicpénz körül a legnagyobb hiba az uram jó-sága volt. Például Elesánszky Károly főszolgabírónak a Montag-vadászaton vacsora előtt ötkoronás kibicpénzeket adott az uram, — ellenben vacsora után, amikor meghívásra az uram kibicelt Elesánszky főszolgabírónak, ez egykoronás kibicpénzt adott neki; emiatt nevelték a társaság, közlökben, hogy olyan gavallér volt az uram.

— A „hazárdjáték” körülményeit nem tekintették, amikor azzal is megvádolták a férjemet. Mert ha tekintették volna, látják, hogy *Justh Gyula szalonkocsijában*, mások meghívására, ugyyszólván baráti kényyszerűségből kártyázott velük olyan játékot, amilyent a többiek. Ezt nem szokták becsületügygyé tenni! *Az urisszonyok is ugyanolyan játékot játszanak azon a vidéken, mint a férfiak.* Sőt Szegeden én is játszottam ramalit szegedi előkelő asszonyokkal, férfakkal, társaságban. Akárcsak más.

HIREK.

Hatósági orvos nem lehet pénztári orvos.

— A győri alispán rendelete. —

Távirati tudósítás.

Arad, november 16.

Az országos munkás betegsegélyző és balesetpénztár, mint ismeretes, a kerületi munkásbiztosító pénztárak orvosaira vonatkozólag szolgálati és fegyelmi szabályzatot adott ki, mely szerint esküt is tartoznak tenni.

Ezen szabályzat kapcsán az országos orvosszövetség átiratot intézett Győr vármegye alispánjához, kérve annak kimondását, hogy a köztisztviselői orvosi állás összeférhetetlen a pénztári tisztviselői állással.

Németh Miklós, Győr vármegye alispánja, mint Győrből táviratozzák, az országos orvosszövetség ezen felhívására rendeletet adott ki, amelyet ma megküldött a vármegye összes községi, járási és körövisainak.

A rendelet az orvosszövetség álláspontjára helyezkedve, eltiltja a vármegye szolgálatában lévő összes orvosokat, hogy a győri kerületi munkásbiztosító pénztárnál szolgálati esküt tegyenek.

Az alispán rendelete így hangzik:

Az országos orvosszövetség elnöksége arról értesített, hogy az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár a kerületi munkásbiztosító pénztárak orvosaira vonatkozólag szolgálati és fegyelmi szabályzatot adott ki. A olvasva ezen szabályzatot, arról győződtem meg, hogy a közhatalósági orvosok nem lehetnek a pénztáraknak is esküvel kötelezett orvostisztviselői, mert megengedhetem az, hogy az esküt tett közhatalósági orvosok szolgálati és fegyelmi tekintetben még egy magán egyesület alá tartozzanak, miután ily módon előállhatna a kötelezettségek összeütközése, vagyis megtörténhetnének, hogy a pénztári felsőbbrendelkezési lehetlenné tennék a közhatalósági orvosnak a törvények és szabályrendeletek által előírt kötelezettségei teljesítését, melyeknek pedig minden más kötelezettség mellőzésével a törvény és hivatalos eskü alapján meg kell felelnie. Ennélfogva hivatkozással az említett szabályzat 11. 12. 14. 16. pontjában foglaltakra, melyeknek rendelkezései a törvényhatósági orvosokat tett hivatalos esküjükkel és a törvények által előírt kötelezettségeikkel esetleg uton-utfélen összeütközésbe hozhatják, meg nem engedhetem, hogy a közhatalósági orvosok a munkásbetegsegélyző pénztáraknak is esküt tett tisztviselői lehessenek.

— Kálmán Gusztáv Kolozsvár képviselője. Budapestről jelentik: Politikai körökben beszéltek, hogy Kálmán Gusztáv államtitkár kolozsvári mandátumát tartja meg, esztergomi és zsolnai mandátumáról pedig lemond.

— Tisza István gróf a drágaságról. Nagyváradról jelentik: Tisza István gróf memorandum dolgozott ki a drágaság kérdésében, amelyet Bihar vármegye decemberi közgyűlésén fog előterjeszteti.

— Lengyel Zoltán mandátuma. Budapestről jelentik: A zilahi petíció tárgyában ma délután egy órakor hirdette ki a Kuria a határozatot. A határozat négy veszteségi esetre, mint abszolút érvénytelenségi okokra elrendelte a vizagálatot.

— Meghívó. A IV. kerületi aradi nemzeti munkapárt választóit e hó 18 án, pénteken este fél 9 órakor a párt helyiségében (régi Lloyd) tea-estélylyel egybekötött ülésre tisztelettel meghívja az elnökség. (Itt említi meg, hogy a „Nemzeti munkapárt aradi köre” (új) telefonszáma 805.)

— Református lelkészek fizetésrendezése. Budapestről jelentik: A református lelkészek fizetésrendezése dolgában az öt református egyházkerület lelkészeinek küldöttsége tisztelttá ma Zichy János gróf kultuszminiszternél. A küldöttség szónoke, Balthazar Dezső esperes előadta a lelkészek kérését, amely a fizetésrendezésükre vonatkozik. Zichy János kijelentette, hogy legnagyobb öröme szolgálna, ha a fizetésrendezést a lelkészek kívánságához képest eszközölné. Pozitív ígéretet nem tehet, annyit azonban megígérhet, hogy szeretettel fogja szorgalmazni az ügy elintézését.

— Miniszteri megbízottak Aradon. A törvényhatóság már évek óta foglalkozik a szűknek bizonyult fa- és fémipari szakiskola újépítésének a kérdésével. Arra az elhatározásra jutott a közgyűlés, hogy egy teljesen új középfokú ipariskolai tanintézetet épít és a szakiskolai helyiségeit, melyek szintén a városi — a tanoncoktól céljára használja föl. Ehhez a nagyarányú iparoktatási akcióhoz még a koalíciós kormány idején államsegélyért fordult a kereskedelmi miniszterhez, de Sztéryni József volt államtitkár elfogadhatatlan feltételeket szabott a város elé. Az iskolában azonban napról-napra érezhetőbbé válik a helyinség és azért a város megsürgette a kereskedelmi kormánytól a függőben lévő szubvenció-ügy elintézését. Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter régebben tett ígéretéhez képest Aradra küldötte Péterffy Lajos miniszteri tanácsost, az iparoktatási ügyek előadóóját, Vigh Albert iparoktatási főigazgatót, akik ma este érkeztek meg. Holnap Varjassy Lajos polgármester, Kovács Vince tanácsnok, Nesnera Aladár főigazgató, Reinhart Gyula kamarai alelnök és Varjassy Lajos dr. kamarai főtitkár bevonásával tárgyalásokat folytatnak és ha a kormány részéről a tanoncoktatásban ellátandó iparos tanulók eltartási költségeihez nagyobb összegű hozzájárulást sikerül kieszközölni, akkor már a decemberi közgyűlés határozhat az új fa- és fémipari szakiskola építésének ügyében.

— Kiutalták a városok államsegélyét. Budapestről jelentik: A városok ez évi állami segélyének kiosztására vonatkozóan már elkészült a belügyminiszteri tervezet. Az utalványok már a pénzügyminisztériumban vannak.

— Budapesti papok antimodernista esküje. Emlékeztetes még a pápa nagy feltűnést keltett *anti stitum* kezdetű bullája, melyben elrendelte, hogy a föld kereség minden katolikus papja esküt tegyen a modernizmus elleni küzdelemre. A budapesti hercegprímási palotában mára volt kitűzve a budapesti alsópapság eskütétele. Ugy látszik azonban, hogy a magyar papság egyáltalán nem rokonszenvez ezzel az esküvel, mert a mai eskütételre mindössze 25 pap jelent meg. Nagy volt emiatt az izgalom a primási palotában, különösen Kohl Medárd püspök, primási titkár viselkedett rendkívül idegesen. Halogatta a szertartás megkezdését és nyugtalanul várakozott arra, hogy a papok nagyobb számban gyülekezzenek. Végre kiene órákor, látva az, hogy többen nem jönnek, a megjelent 25 pap letette az esküt. A ceremónia végeztével Kohl Medárd beszélgetést folytatott egy prelátussal. Ezen beszélgetés során a püspök többek között a következőket mondta: „Szörnyűség, hogy csak néhány pap jelent meg; az eskütételt meg fogjuk ismételni, akkor majd eljönnek a többiek is.” Lehet, hogy a püspök nem hiába reménykedik. Az előjelek mindenestre azt mutatják, hogy a budapesti papság nehezen kapható arra, hogy az antimodernizmus zászlójára felesküdjék.

— Egy szegény ifjú karrierje. Pécsről jelentik tudósítónk, hogy a Dombóvár közelében levő kastélyosdombói uradalmat Somogyi Dezsőtől megvette Erdődy Rudolf gróf 1.400.000 koronáért. A birtokosere alkalmával fölemlítik azt a mesés karriert, amelyet az Aradon is jól ismert Somogyi Dezső, a jelenleg 33 éves fiatalember alig tíz év alatt befutott. Szegény zsidó szülőkől származik, atyja nagy családdal küzdős ispán volt Tolnamegyében. A kalandor hajlamu Dezső fiu korán elkerült a szülői háztól és jó szerencséje egy alkalmattal összehozta Zichy Jenő gróffal, aki rendkívül megkedvelte és midőn áttért a katolikus vallásra, ő volt a keresztatyja. Ettől fogva nagy fordulat állott be az ifju Schwarz, most már Somogyi Dezső sorsában. Folyton főurak, mágnások körében forgózkodott, intím barátságba került a dúsgazdag Biedermann Rázsó báróval és az előkelő barátok révén folyton emelkedett. Néhány év előtt megismerkedett Nizzában egy drezdai grófnővel, akit feleségül vett. Felesége hozományából előbb Temes megyében Komeáton vett nagy kiterjedésű uradalmat, majd később elvált a feleségétől, kifizetett neki 300.000 márkát, de ekkor már oly óriási vagyona volt, hogy a temes megyei birtokai mellé megvásárolhatta a kastélyosdombói uradalmat is. Sőt tavaly Nizzában egy villát is vett, amelynek 1.000.000 frank az értéke. Somogyi Dezső most Sagesvár mellett alkudozik egy órési nemesi birtokra, a melynek két millió korona az értéke.

— Házasság. A következő házassági értesítést kaptuk: Szilágyi Ede dr. és neje Walter Paula tudatják, hogy fiuk Sándor a szentpétervári orosz bank londoni fiókjának igazgatója, özvegy Knoll Edéné urnő Elza leánvával Karlsruhdában, 1910. évi november hó 22-én az ottani Szt. Magdolna templomban tartja meg esküvőjét.

— Aradi ember a román királyi családnál. Többször írtunk már Barth Lajos volt aradi kereskedő édeskes autogram gyűjteményéről, amelyben a világ legnevezetesebb embereinek névalírása látható. A napokban Barth leutazott Sinajába, ahol a román királyi család szívélyesen fogadta és Carmen Sylva, az író királyné megajándékozta névalírásával.

— Portugál szerzetesek Vas megyében. Szombahelyről jelentik, hogy befejezett ténynek tekinthető, hogy a város szalonaki várba portugál szerzetesek és apácák költöznek. A vár jelenleg két tulajdonosi részre oszlik: az egyik rész Batthyány I.án grófé, a másik özvegy Schmidt Ferencé. Az özvegy, a ki talzott vallásosságáról ismeretes, önként ajándékozta oda a várnak tulajdonában levő felerészét. — A grófot pedig egy mágnás-konzorcium kártalanítja, a melynek ő maga is tagja. Ez a konzorcium egy korábbi mozgalmat az eredményre, melyet még Esterházy herceg indított a portugál szerzetesek fölkarolása érdekében. Az előző tiltakozások miatt a herceg visszalépett a nyílt és személyes akciótól, de azért kétségtelen, hogy az ő keze működött a most létrejött megoldásban, Batthyány Iván gróf pedig tudvalevően a vas megyei néppárti mozgalmak régi és szenvedelmes protektora. A vár egyik részét kolostorrá, a másik részét — gyárrá alakítják át. A kolostorban szerzetesek és apácák fognak lakni, a gyárban pedig likőrt fognak csinálni. A szerzetesek még niacsegek ott; csak ha a vár átalakítása befejeződik, jönnek be; addig is azonban előre küldték ügynöksiket, akik a bigót németajánú nép körében dolgozó barátokat keresnek a gyárban való alkalmaztatásra. A likőrlag bökán közlők már el is szegődtek a likőrgyártás munkájához.

— Teljes holdfogyatkozás. Ma, a november 16-áról 17-ére virradó éjjel teljes holdfogyatkozás volt, mert a Hold teljesen belekerült a Föld árnyékkúpjába. A fogyatkozás ma este 11 óra 44.1 perckor kezdődött és 17-én reggel 2 óra 57.6 percig tartott. A teljes fogyatkozás 17-én reggel 5 perccel 1 óra előtt állott be és 2 perccel háromnegyed 2 után végződött, középeurópai idő szerint. A fogyatkozás a tiszta idő következtében nálunk is jól volt látható.

— Hull a pénzeső! Nagyváradról írják: A szesz hatása különös passziókat vált ki az emberekben. Keeskenémen tudvalevően uri nőket inzultált: egy beragott tiszt. A civil mir jámborabb boldériát csinál, mint ezt a nagyváradai pályaudvaron lejátszódott eset bizonyítja. Délután, mikor éppen zsufova volt a III. osztályu váróterem, egyszerre belépett egy elegánsan öltözött jókedvű ur és evvel a kiáltással keltett szenzációt az utasok közt:

— Hull a pénzeső! Most ered meg! Vigyázatok!

Ebben a peroben a zsebébe nyúlt és szórni kezdte a koronákat, husz és tizfilléreseket. Valóban pénzesőt rendezett, ami érthető gaudiumot okozott az utazó atyafiak közt. A földre hajolva kapkodott mindenki a pénz után és közben harsányan éljeneztek a III. osztály gavalériját.

Amíg a pénzeső tartott, vig élet volt a váróteremben. Mikor azonban elfogyott az aprópénze, a maecenas hirtelen haragra lobbant és káromkodni, becsmérelni kezdte az utasokat. A botrány olyan mérveket öltött, hogy a rendőrség közbelépett és bekísérte a pénzeső rendezőjét. A rendőrségen kialudta mánorát és miután igazolta magát, hogy Borbély Sándor vállalkozó, — szabadon bocsájtották.

— Patkányvesztés a pályaudvarokon. Budapestről jelentik: A keleti és nyugati pályaudvar komoly veszedelemben van, mert a két pályaudvaron rémes módon elszaporodtak a patkányok. Ez azonban bajnak elég baj, mert a magyar k. r. államvasuti patkányok ma már beszemtelenkednek a várótermekbe és a vonatok érkezésére várók lábszáll futkosnak. A szolgaszemélyzet olykor olykor nagy hajtóvadászatokat rendez a patkányok ellen, de a patkányok nem sokat törődnek a vasuti szolgálakkal. Az államvasutak igazgatósága teljesen tehetetlen a patkányármádiával szemben. Hieronymi kereskedelmi miniszter azt még megtehetette, hogy egy rövid rendelettel eltiltotta a várótermekben a dohányzást, de a patkányok nem törődnek a miniszteri rendeletekkel. A patkányok rendkívüli módon való elszaporodása azonban nem csak az utazó publikumot konsternálja, hanem a vasut személyzetét is. Már mindezt megpróbálták a patkánylétszám csökkentésére; de ezeknek a patkányoknak sem a mérge, sem a patkányfogó nem használ. A vasuti áruraktárak ellen valóstagos attakot intéz a patkányármádia és az államvasutaknak és a kereskedőknek évente rengeteg károkat okoz. Szóval, most már nemcsak a várótermekben nagy a kavargás a patkányok miatt, hanem az államvasutak igazgatóágában is. Az igazgatóság ugyane mind náron és sürgősen segíteni akar a bajon. Legközelebb tükös konferenciát fognak tartani és ott fogják megbeszélni a patkánykiűzés módjait. Valószínű, hogy az államvasutak igazgatója nyilvános ajánlattevőnek a patkánypusztítást.

— Kintzler Zoltán chronometter órás és ékszerész, a m. kir. államvasutak órása üzletét Arad, Boros Béni tér 8. sz. alá helyezte át, mely körülményre fölhívjuk olvasó közönség figyelmét.

— Merénylet a motoros ellen. Makóról jelentik: Tegnapelőtt az Arad felől jövő 7 óra 29 perces motoros nagy késéssel futott be a csanádpalotai állomásra. Mikor az állomási előjáróság kérdést intézett a motorvezetőhöz a késedelem oka felől, a motorvezető, a remegéstől még mindig izgatott hangon adta elő a történeteket.

— Nagy teher szállítvánnyal haladt a vonat Aradról Szeged felé. Csanádpalota közelébe értünk. Teljes sebességgel haladtunk, midőn észrevettem, hogy alig pár méternyire előttünk a vágányokon hatalmas termésködarabok kevernek. Gyorsan megállítottam a járművet, mely óriási rázkódtatással, közvetlen a torlassz előtt megállt. Egy-kettőre leugráltunk a motorosról, fellármáztuk a pályadöröket és még így segítséggel is időbe tellett, míg a vágányokat megszabadítottuk.

Az esetről rögtön jelentést tettek a csendőrségnek, mely azonnal hozzálátott a nyomozáshoz. A nyomozás során kiderült, hogy a merénylet elkövetői Ferkel Sándor és Gulácsi Lajos csanádpalotai tanyai béresek, kik délután a tanyáról a faluba igyekeztek. Utjuk a vágányok mellett vezetett el és ekkor fogamzott meg bennük az a bűnös gondolat, hogy eltörölnöveljék a vágányokat. Két hatalmas és több kisebb terméskövet hengerítettek a vágányokra. Jó szerencse, hogy a vonatvezető észrevette az akadályt, különben óriási katasztrófa színhelye lett volna a csanádpalotai ut. A két legény azsal védekezik, hogy pajkosság vitte őket a cselekedetre. A csendőrség mindkettőjüket letartóztatta és szigorú eljárást indított ellenük.

— Köszönet. Özv. Mikolay Lajosné urnő az aradi 1848—49-iki honvédek részére 27 korona értékű férfiruhát ajándékozott. Fogadja a nemeslelkű urnő ezen adományozásért ezuton is hálás köszönetünket. Az aradi 1848—49. honvédegylet elnöksége.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban november hó 16-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Nagy Géza fényképésznek Viktor nevű fia, Trutia Mihály kisbirtokosnak Katalin nevű leánya, Horváth Sándor vendéglősnek Erzsébet nevű leánya, Fábrián Dobrán napszámosnak Imre nevű fia. Meghalt: Mészáros Margit 3 és fél éves leány. Házasságot kötött: Curticean Pál fuvaros Otlacán Paulinával, Corman Antal mészárossegéd Keoskés Teréziával.

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére. — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisknál. 279

Kiváló bőr- és ízületi gyógykezelés

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényeknél, cukorbetegségnél, vörhenyeknél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvíztelepeken és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST Szege-Lépeud Saluator-füve-váltás, Kolozsvár, Budapest, 1.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Pincér Segélyző és Elhelyező Egyesület november 15-én éjjel tartotta tisztújító közgyűlését. Az új tisztikar a következőképp alakult meg: Elnök Weinberger Lajos, alelnök Brener Jenő, ellenőr Schwartz Márton, pénztárnok Fiegár János, tükár Bátor Péter, számvizsgálók Schwartz Ferenc elnök, tagok Fodor Mihály és Antalik János, választmányi tagok Májer Károly, Blau Jenő, Zsigány László, Mebán Elek, Siler Mátyás, Nyerges Ferenc, Sorman István, Siler Lajos, Schwartz Mór, Blotti Béla, Babtye János, Steiner Jenő, pótválasztmány Lovasberényi Jakab, Pártos István, Tarnóczy Árpád.

(*) A kisemberek jelöltjei. Ma este a III. kerület több iparosa, kisgazdája, kishivatalnokai összegyűltek és megalakították a III. kerületi képviselők pártját, amelynek programjában kizárólag gazdasági kérdések szerepelnek. Miután

Huppert Henrik elnök és Reiner J. Gyula titkár a ötévesztéseit elfogadták, megejtették a városatyaválasztásokra a jelöléseket, amelyek a következők: Steinerwald Alajos, Szappanos Lajos, Huppert Henrik, Gutman József, Nagy József, Gróf László, Jung Miklós, Pal Lajos, ifj. Bogdán Károly, Bérczy Pál.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Wekerle Sándor, sajtópüre. *Budapestről* jelentik: Wekerle Sándor volt miniszterelnök panaszára a budapesti esküdtbíróóság a nyáron rágalmozás miatt két és fél hónapi fogházra ítélte Habár Mihály szerkesztőt, aki „A Wekerle kormány panaszai” című ismeretes broszúrájában súlyos vádakkal illette a Wekerle-kormány tagjait és Sztérényi államtitkárt. A volt kormány többi tagjának és Sztérényi József államtitkárnak panaszát csak ezután forja tárgyalni az esküdtbióság. Az esküdtbíróóságnak Wekerle Sándor panaszára hozott ítélete ellen az elítelt semmisségi panaszt nyújtott be, amelyet tegnap tárgyalta a Kuria első büntetőtanácsa Vavrik Béla elnöklésével. Ma délelőn hirdették ki az ítéletet, amelynek értelmében a Kuria a semmisségi panaszt elutasította és az esküdtbíróóság ítéletét helyben hagyta.

§ Uj tárgyalás Lázár tábornok pörében. *Bécsből* jelentik: Hídfőn, mint ismeretes Glaser lónagykereskedőt Lázár Frigyes tábornok panaszára megtartott tárgyaláson két hónapi fogházra ítélte a törvényszék. Az ítélet ellen Glaser jogi képviselője felebbezést jelentett be, s tanúkkal igazolta, hogy Glaser a kérdéses időben amikor a kézbesítő nála járt, nem volt otthon s az idézést a kézbesítő biztatására a könyvelője vette át. A bíróság Glaser az ítélet alól feloldotta s az új tárgyalás határnapjául december elsejét tűzte ki.

§ Megragalmazott ezredes. *Budapestről* jelentik: Jedinák János belügyminiszteri díjok a „Szentendre és Vidéke” című újságban és az Alkotmányban súlyos kritikát írt Roknicz János ezredesről, amiért ez Szentendrén a nagypénteki körmenetet állította a föltett esátóval, szivarozva nézte végig és a füstöt a pap arcába fujta. Másnap kijelentette ugyan Jedinák, hogy tévedett, mert nem Roknicz volt a vallási érzést sértő katonatiszt, hanem egy százados, az ezredes azonban rágalmozási sajtópöré indított Jedinák ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntető törvényszék Szepessy dr. bíró elnöklésével. A bíróság a cikkező miniszteri díjokat 14 napi fogházra és 40 korona pénzbírságra ítélte.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Baromfikiosztás a gáli gardák között. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesülettől az Arad-Gáj külvárosi kiegészítő alakult gazdakör alig 1 éves fennállása után 700 korona értékű nemes fajbaromfit kapott azon óéltől, hogy az egyes tenyésztők között osztassa ki. A gazdakör tagjai összegyűlve az Arad-Gáj külvárosi áll. iskolába, Nádrai György ig. tanító ismertette az államnak azon nemesirányu törekvését, mely ilyen nagy áldozat hozatalára indítja. Részletezve a baromfitenyésztés okoszerü kezelésének előnyeit, kéri a gazdákat, hogy a tenyésztés egész ideje alatt bármilyen kérdésben, ha ingadoznának, úgy forduljanak bizalommal a kör vezetősége elé, amely mindenkor kész szolgálatára lesz gazdatársainak. A baromfiak kiosztásavai az értekezlet befejezést nyert.

A világ legjobb poudere a porcellán-pouder, mert csodaszéppé és előkelően mattá teszi a női arcbőrt.

Az eredeti doboz tetején Yes szócska áll.

Kapható minden drogériában, illatszerüzletben és gyógytárban. Az Amerikai Porcellán Poudere R.-Társ. magyarországi irodakal: Budapest, IV., Kecskeméti-utca 8. és VIII., Rákóczi-ut 9.

Árakai 5.—, 3.— korona.

Aradon kapható: G. Földes Kélemen gyógyszer., Hajós Árpád gyógyszer., Hegedűs Gyula, Mánus Noztor, Riedl Ödön, Vojtek és Weisz. 1915

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vidéki tudósítóinkat és olvasóinkat tisztelettel kérjük, hogy a naptár számára községük címtárát a legsűrűsében beküldeni sziveskedjenek. Az ezt tartalmazó levélborítékra ez a szó irandó: „Naptár.”

Cz J. Csormó. Sorsjegye eddig nem sorsoltott ki.

Budapesti aru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 16

Amerika 1-el magasabb. Kínálat, vételkezdő mérsekelt, 20 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kilométerenként számítva:

	Déli társulat	2 órást társulat
Buza 1911. áprilisra	10.92—10.93	10.91—10.92
Buza 1911. májusra	10.80—10.81	10.79—10.80
Buza 1911. októberre	1.30—1.31	1.26—1.27
Rozs 1911. áprilisra	7.87—7.88	7.88—7.89
Tengeri 1911. májusra	5.65—5.66	5.63—5.64
Zab 1911. áprilisra	8.30—8.31	8.28—8.29

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Nov. 16. —

Magyar aranyjárdék 4%	111
Magyar koronajárdék 4%	91.55
Magyar koronajárdék 3 1/2%	81
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.40
Horvát-azlavan földteherm. kötv ny	94
Magyar nyeresémsorsoragy kölcsön	224
Tlazaazab. és szegedi sorsoragy kölcsön	155
Osztrák járdék papírban	93
Osztrák járdék ezüstbe	96.75
Osztrák járdék aranyban	115.50
Osztrák koronajárdék 4%	93.10
1360. évi osztrák államsorsoragy	166
Osztrák-magyar bankreszvény	18.6
Magyar hitelbank-reszvény	849
Osztrák hitelintézeti részvény	864
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	748
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi márka	117.60
London vista	240.90
Páris vista	95.11 1/2
80 márkás arany	28.51

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás. (Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Nov. 16

Buza (szokvány-minőség):

kilogrammos	9.60—9.70
—	9.70—9.80
—	9.80—9.90
—	9.90—10.00

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	9.55—9.60
Rozs	6.60—6.70
Árpa	6.90—6.70
Zab	7.20—7.25
Tengeri	6.00—6.10
Tengeri (ul)	4.30—4.35

Feladás szerkesztő: BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1910. évi november hó 17-én:

C. bérlet.

G. bérlet

Az ördög.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

László	Várnai Jenő.	Elza	Harmath J.
Jolan	Novák Irén.	Selyem Cinka	Vendrey V.
János	Déli Lajos.	András	Ajtyó Ödön.
Az ördög	Szendrey M.	Kövér asszony	Benkéné P.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA

mozgófénykép színház.

(F.) Monyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. nov. 17-én, csütörtök:

1. Moterverseny. — 2. Téli sportok Moszkvában. — 3. Póka- és rozmár vadászat. — 4. Fialat medvék fogása Ariegeben. — 5. Francia haragyalatok. — 6. A Mont Blanc megmászása. — 7. Víziló vadászat. — 8. Olasz dragonyosok lovashurujai. — 9. A párisi nagyjű befutása. (Loversenykép.) — 10. Me terbajnokok díjbirkózása.

Előadások fél 1/2 óráttól kezdve.

Helyárak: I-ő hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

As előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 35. gyalogred sereksorsjáték. — Csakrása.

NYILTTER.

SZENÉLY-SELTERS
AZ EMÉSZTÉST ELŐSEGÍTŐ
AZ ÉTVÁGYAT FOKOZZA

idült gyomor bajok és az emésztő szervek hurutos bántalmainál nélkülözhetetlen. Az emésztést elősegíti és az étvágyat fokozza.

Aradon képviselő és nagybani raktár: Kardos Miklós, telefon 647. Kapható: Daimel Lajos, telefon 98. Dürr Moesárd, telefon 130. Éles Ármán, telefon 44. Färber Lajos és Testvére, telefon 811. Nagy Farkas, telefon 268. Ehrenfeld Ignác stb. cégeknél és minden jobb vendéglőben és kávéházban. 6785

Gálfi Lajos

uri egyenruha és papiszabó

Aradon, Lázár Vilmos-utca

(Földes palota.)

Értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy évek óta fennálló műhelyemet

uriszabó üzlettel

bővítettem ki és azt fenti cím alatt tovább folytatom. 3806

Etvállalok minden e szakmába vágó munkákat a legjobb és legolcsóbb kivitelben.

Raktáron tartok mindenféle bel- és külföldi szövetekeket.

A külföldön is már jól bevezetett havi bérletrendszert létesítettem, amennyihen elvállalok havi 8 korona bérlet mellett 1 télikabát, 1 felöltő és 2 egész öltöny vagy 4 öltöny vasalását. Egy jó magaviseletü fiu tanulónak felvétetik.

Akinek

ismerettség híján

háztartásra,
nevelésre,
üzletvezetésre,
könyvelésre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdatisztára,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeszedni kíván

őrtököt,
házat,
vadászterü-
letet,

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

eladni kíván

ortot,
szőlőt,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

szándékot vétel vagy bérbérvétel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabban ér csélt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovatát használja.

APRÓ HIRDETESEK.

Féheremű varrást

és javítást elfogad Kleinné, Ma-
gyar-utca 20. a. 4256

Jó menetelű korcsma

átvételre kerestetik. Cim a kiadóba.
4248

Jó állapotban

levő kézi kocsi megvételre keres-
tetik. Cim a kiadóban. 4249

Pékmeister

szakképzett, kenyérsütő tisztes-
séges előéletű, némi tőkével tár-
sul kerestetik egy nagyobb sütő-
déhez. Ajánlatok „Biztos megél-
hetés” alatt a kiadóba kéretnek.
4245

Étkezni

lehet Deák Ferenc-utca 15. ajtó 1.
4244

Német folyóiratok,

u. m. Rechams Universum, Über
Land u. Meer, Gartenlaube stb.
Ugy szintén könyvek olcsón eladók.
Cim a kiadóhivatalban. 4257

Mérnöki műszerek

használt jó karban lévők, jutányo-
san eladók. Német Sándor cégnél,
Forray-utca 2. 4258

A seprősi

fogyasztási szövetséget keres de-
cember elsejére való belépésre egy
vegyeskereskedésben jártas romá-
nul jól beszélő fiatal segédet. 4247

Önálló leány

jobb családnál teljes ellátást ke-
res. Ajánlatokat „Bródy” jellegével
a kiadóhivatal továbbít. 4259

A cigarettázik

használgon Progress szivarkahü-
velyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb.
K. 240. Egyedül kapható Ingusz I.
és Fla könyv- és papirkereskedé-
sében Arad, Andrassy-tér 16. és
Weltzer János-utca. 1651

Kasszinger-utca 5. szám

alatt egy 5 szobás, külön zárt fo-
lyosóval, mellékhelyiségekkel für-
dőszobával, ellátott uri lak min-
den órában kiadó. Bővebbet
ugyanott. 4042

Rum,

konyak, bor és egyéb üveg vig-
netták kaphatók Ingusz I. és Fla
könyv és papirkereskedésében
Arad, Andrassy-tér 16.

Sertésvágást elfogad

Hrky István. Értesíteni lehet Papp
István hentesmestert, Thököly-tér
2. szám. 4227

Kerpel Jzso

ajánlja 90,000 kötetes kölcsön-
könyvtárát, melyben minden új-
donság azonnal kapható. 80,000
kötetes zenemű-kölcsönző intézet.
Blönyös vidéki bérlet zenemű-
vekre és könyvekre. Veszek egész
könyvtárakat és hangjegyeket leg-
magasabb áron. üzleti könyvek,
u. m. strazzák, naplók, stb. gyári
raktára. Irodai cikkekben külön-
legességek. A Révai Lexikon rész-
letfizetésre is kapható. Kerpel Jzso
könyv- és papirkereskedése Ara-
don. 525

Nőtlen raktáros.

Valamely gazdaságban használ-
ható mesterséghez értő nőtlen rak-
táros kerestetik gazdaságba, azon-
nali belépésre. Cim a kiadóhiva-
talban. 4000

Értesítés.

Tisztelettel értesitem ügy-
feleimet és a kölcsönt kereső
közönséget, hogy irodámat no-
vember hó 1-től

**Eötvös-utca és Erzsé-
bet királyné-köruti sa-
rok-házamba helyez-
tem át.** 4180

Továbbra is kérem szives bi-
zalmukat, tisztelettel

Klein József,

a nagyszombati általános takaré-
pénztár egyedül képviselője.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Fajtisza **riparia portalis** alanyon oltott, elsőrendű (dus
gyökézetű bor- és csemegefajta

szőlő-ültványokat

sima valamint **riparia portalis** szőlőveszőket ajánl!
gyökeres és elsőrendű minőségben

HÁMORI-GAZDASÁG

szőlőültvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.

Telefon 229.

801—910. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazda-
sági széke a város háztartásá-
ban 1911. évben szükséges porosz
közén szállítása iránt folyó évi
december hó 5-én d. e. 10 órakor
árlejtést tart a városháza földszinti
tanácsste mében.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási
ár 5%-a készpénzben vagy elfogad-
ható értékpapirokban.

Az árlejtésen csak írásbeli aján-
latokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n az árlejtés megkezdése előtt nyuj-
tandók be s csak akkor vétetnek
figyelembe, ha azokhoz a bánom-
pénz mellékelve van s ha az aján-
latot tevő kijelenti, hogy az árlej-
tési feltételeket ismeri és elfo-
gadja.

Az elkésett, valamint azon
ajánlatok, melyekhez a bánom-
pénzre vonatkozó letéjegy csa-
tolva nincs, figyelembe nem ve-
hetők.

A szállítási feltételek és a
valószínű szükséglet a gazdasági
tanácsnoknál tudható meg.

A gazdasági szék

816—1910 g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazda-
sági széke a fajrmos hid jobb-
parti hidfőjénél levő ház eladása
iránt folyó év november hó 21-én
d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár: 1000 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiál-
tási ár 5%-a készpénzben vagy
elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni
szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta-
n a szóbeli árverés megkezdése előtt
nyujtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz mellékelve van s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árverési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árverési feltételek a gaz-
dasági tanácsnok urnál az árve-
rést megelőzőleg is megtekint-
hetők.

Arad szab. kir. város gazdasági
székének 1910. évi november hó
7-én tartott üléséből.

Kiadta:

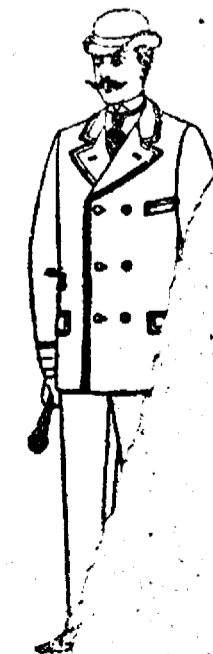
a gazdasági szék.

Horváth Flórián

uj angol uri-szabó

Aradon, Deák F.

(Dr. Y)

A Fischer-áruház készülődései.

Bár egy teljes hónap választ el bennünket

a karácsonyi üzletszezontól,

3904

FISCHER SIMON

szabadság-téri áruháza

nagy mértékben teszi meg előkészületeit. Ugy értesülünk, hogy az áruház idei tárlata a megszokottnál is fényesebb lesz. Fischer Simon nemrég tért vissza utjáról. Az áruk egyrésze érkezett s 2-3 hét múlva tárlat, a Fischer-áruház nek öszinte öröme.